Syringa vulgaris

sortimentsonderzoek

Ir. M.H.A. Hoffman

Syringa vulgaris (Gewone sering) is veruit de meest populaire Seringensoort in cultuur. Vooral de bloemgeur van deze soort wordt erg gewaardeerd. In totaal bestaan er ruim 1500 geregistreerde cultivars. In veel (koude) landen is het een zeer populaire tuinplant. In Nederland worden enkele tientallen cultivars gekweekt, maar slechts enkelen zijn algemeen verkrijgbaar. Voor gebruik als tuinplant wordt in dit artikel een topsortiment aanbevolen.

Het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO), Sector Bomen in Boskoop (voormalig Boomteeltpraktijkonderzoek) heeft van 1993-2000 een sortimentsonderzoek van Syringa vulgaris uitgevoerd. Het doel is om het Nederlandse Seringensortiment goed te beschrijven en te identificeren. Tevens moet identificatie van cultivars aan de hand van beschrijvingen en beelden mogelijk worden en moet een sterk aanbevolen topsortiment worden samengesteld.

In dit onderzoek worden onder andere enkele nieuwe of onbekende cultivars vergeleken met het bestaande handelssortiment. Het onderzoek werd gefinancierd door het Productschap Tuinbouw (PT).

In totaal zijn bijna 60 cultivars beoordeeld en beschreven. De meeste planten zijn verzameld en opgeplant op het proefveld in Boskoop. Deze planten kwamen van Nederlandse kwekerijen en de botanische tuin van de Royal Botanic Gardens, Hamilton, Ontario (Canada), de International Cultivar Registration Authority van *Syringa*. Daarnaast zijn aanvullende waarnemingen gedaan in het Seringenpark in Aalsmeer en de botanische tuinen van Wageningen.

Een belangrijk aandeel in dit onderzoek heeft Ir. Ronald Snijder gehad. Deze heeft in het kader van zijn afstudeervak Plantentaxonomie bij de Landbouwuniversiteit Wageningen een doctoraalonderzoek gedaan over dit onderwerp. Veel gegevens uit dit artikel zijn ontleend aan zijn werk. Veel dank is ook verschuldigd aan Freek Vrugtman oud curator van de Royal Botanic Gardens, Hamilton, registrator van *Syringa*. Hij stelde zijn werkdocument met alle registratiegegevens beschikbaar en bovendien gaf hij nuttige aanwijzingen en verbeteringen voor dit artikel. Tenslotte is veel praktijkkennis ontleend aan de keuringscommissie van de KVBC en in het bijzonder aan seringenkwekers Piet Noordam (Hazerswoude) en Berry Groenestein (Boskoop).

34 *Syringa vulgaris* 'Andenken an Ludwig Späth'

Belangrijkste resultaten

- Er zijn gedetailleerde cultivarbeschrijvingen gemaakt van bijna 60 cultivars. Daarnaast zijn van ruim 20 cultivars korte beschrijvingen samengesteld aan de hand van literatuurgegevens.
- De cultivars zijn ook vastgelegd op dia's. Deze liggen opgeslagen bij PPO Sector Bomen in Boskoop.
- Er is een (soortechte) referentiecollectie samengesteld; deze wordt vanaf eind 2001 ondergebracht bij de botanische tuinen van Utrecht.
- De gegevens zijn beschikbaar gesteld aan PlantScope (www.plantscope.nl).
- Er is een lijst van aanbevolen cultivars per kleurgroep samengesteld (zie eind van dit artikel).

Morfologische kenmerken

Syringa vulgaris is een tot 8 m hoge struik of kleine boom met sterke, vlak groeiende wortels en een grijsbruine, diep gegroefde, afbladderende bast. De jonge twijgen zijn enigszins rond, glad, grijs of olijfgroen gestreept, bij de basis kortharig. De knoppen zijn eivormig, van wisselende grootte; de knopschubben zijn enigszins rond en bruin gezoomd. De lenticellen zijn niet altijd goed zichtbaar. De tweejarige takken zijn grijs. De loofbladen zijn 7-15 cm lang, doorgaans duidelijk langer dan breed, eirond, aan de basis hartvormig, afgerond of wigvormig, aan de top lang spits, (vrijwel) kaal en licht tot donkergroen van kleur aan de bovenkant, aan de onderzijde iets matter groen. De bladsteel is ca. 2-3 cm lang. De bloeiwijzen ontstaan uit zijknoppen en vormen een schijnbaar eindstandig pluim, 10-20 cm lang, met talrijke bloemen. De kelk is ca. 2 mm lang, onregelmatig en kort viertandig. De kroon is 1-1,5 cm lang, heeft een smalle cilindrische kroonbuis en ca. 5 mm (bij cultuurplanten tot 17 mm) lange, eivormige, aan de top afgeronde kroonlobben. De bloemkleur is gewoonlijk (licht)paars, bij cultuurvormen ook blauw of wit. De twee, niet uitstekende meeldraden zijn bovenin met de kroonbuis vergroeid. De korte stijl is geheel in de kroonbuis verscholen. De stempel is tweelobbig. De vruchtdoos is tweehokkig, langwerpig-eivormig, bovenaan toegespitst, 1-1,5 cm lang, plat, kaal, bruin glanzend en houtig. De zaden zijn langwerpig, 8-10 mm lang, bruin en rondom gevleugeld.

Systematiek en verspreiding

Syringa vulgaris L. is de typesoort van het in totaal ruim 20 soorten tellende geslacht *Syringa*. Dit geslacht wordt momenteel onderverdeeld in 2 subgenera: (subgenus *Ligustrina* (Rupr.) K.Koch en subgenus *Syringa*. Dit laatste subgenus, waartoe *S. vulgaris* behoort, wordt weer onderverdeeld in 4 series. *S. vulgaris* wordt daarbij samen met *S. oblata* Lindl., S. *protolaciniata* P.S.Green & M.C.Chang en S. *afghanica* C.K.Schneid. ondergebracht in de serie *Syringa*. In deze groep vallen ook de soortshybriden *S.* × *hyacinthiflora* en *S.* × *chinensis*; zie "Hybriden van S. vulgaris".
S. vulgaris komt van nature voor in Zuidoost-Europa.

Hybriden van S. vulgaris

S. vulgaris is één van de ouders van de twee soortshybriden *S.* × *hyacinthiflora* en *S.* × *chinensis.*

S.* × *hyacinthiflora (Lemoine) Rehd.
Dit is een kruising tussen *S. vulgaris* en de nauw verwante *S. oblata*. Deze laatste soort, afkomstig uit Noord China en Korea, onderscheidt zich van *S. vulgaris* vanwege het bredere blad (gewoonlijk breder dan lang), de minder spitse en meer toegespitste bladtop en de vroegere bloei. *S.* × *hyacinthiflora* is intermediair qua kenmerken. In praktijk wordt *S.* × *hyacinthiflora* echter gebruikt voor de vroeg bloeiende cultivars, zoals 'Esther Staley' en 'Maiden's Blush'. Deze cultivars hebben behalve de vroege bloei niet altijd de typerende bladkenmerken van deze soortshybride. Verder is de bloei ten opzichte van de vroeg bloeiende zuivere *S. vulgaris*-cultivars, zoals 'Katherine Havemeyer' en 'Prinses Beatrix' hooguit enkele dagen. Bovendien is er een aantal cultivars van *S. vulgaris*, zoals 'Marechal Foch', die niet zeer vroeg bloeien maar die waarschijnlijk toch bloed van *S.* × *hyacinthiflora* hebben. Hiermee is de status en het nut van de naam *S.* × *hyacinthiflora*, zoals in praktijk gebruikt erg twijfelachtig. Deze cultivars wisselen dan ook vaak qua indeling tussen *S. vulgaris* en *S.* × *hyacinthiflora.* Dit zou een aanleiding kunnen zijn om de soortnamen los te laten en over te stappen op cultivargroepen. Daar echter 95% van de cultivars van *S. vulgaris* ook werkelijk zuivere *S. vulgaris* is, lijkt dit vooralsnog een te grote stap. Een tussenoptie zou zijn om alleen de vroegbloeiende cultivars aan te duiden met Praecox Group, zoals genoemd door Huxely e.a. (1992), of als Hyacinthiflora Group, zoals genoemd door Bean (1980). In het kader van de naamsstabiliteit wordt voorlopig de oude indeling aangehouden. Echt bevredigend is deze indeling echter niet.

S.* × *chinensis Schmidt ex Willd. – Franse Sering
Dit is een kruising tussen *S. vulgaris* en *S. protolaciniata,* voor het eerst ontstaan in de botanische tuin van Rouen, in Frankrijk, eind 18de eeuw. De aanduiding chinensis is misleidend en is gebaseerd op een foute aanname betreffende de herkomst van de hybride. *S.* × *chinensis* onderscheidt zich van *S. vulgaris* vanwege de lagere groeiwijze, de fijnere takken, het kleinere en relatief smallere blad en de kleinere en relatief lossere bloeiwijzen.
Deze hybride kent weinig cultivars; de bekendste is *S. chinensis* 'Saugeana'.

Gebruik als tuinplant

Syringa vulgaris wordt al enkele eeuwen als tuinplant gebruikt. Zeker al sinds het einde van de 16e eeuw in Italië. Rond 1563 werden de eerste *S. vulgaris*-exemplaren van Constantinopel (huidige Istanbul) waarschijnlijk naar Wenen gebracht. In 1629 waren er al witte en paarse vormen in cultuur in Engeland.
Deze heesters worden gebruikt vanwege de prachtige bloei in mei en vanwege de heerlijk zoet geurende bloemen. De wat lager blijvende cultivars kunnen gebruikt worden voor kleine en middelgrote tuinen. De hoge cultivars kunnen worden toegepast in grote tuinen en of wat ruigere beplantingen. Gewone seringen kunnen uitgroeien tot prachtige solitairen, maar ook in gemengde beplantingen kunnen ze goed tot hun recht komen. Mits goed gesnoeid kunnen ook brede bloeiende hagen worden aangelegd.
Syringa vulgaris groeit in principe op elke grond, maar het beste is een kalkrijke tot lichtzure, voedzame, goed gedraineerde bodem in de volle zon of halfschaduw. Op arme en/of te zure bodems is de groei en bloei minder. Extra stalmest of compost en/of extra kalk is dan aan te bevelen. Vooral op voedzame leemgrond groeit *S. vulgaris* gewoonlijk erg goed.
De soort is uitstekend winterhard, ook in koude landen zoals Rusland, Canada en Zweden (tot USDA zone 4). *S. vulgaris* hoeft maar weinig gesnoeid te worden, eventueel direct na de bloei enkele oude takken verwijderen zorgt voor wat verjonging. De bloemknoppen zitten aan het eind van de twijgen. Nadat de bloem is uitgebloeid lopen de onderliggende scheuten uit, waarvan aan het eind het volgende seizoen weer bloemen verschijnen. Door de uitgebloeide bloemen te verwijderen wordt volgens sommigen de groei van de onderliggende scheuten gestimuleerd; anderen spreken dit tegen en ziet het er alleen netter uit. Oude struiken kunnen eventueel helemaal worden teruggezet en zullen zich weer goed herstellen.

Gebruik als trekheester

S. vulgaris is in Nederland ook bekend als trekheester. Dit is een speciale tweejarige cultuur die met name in Aalsmeer en omgeving wordt toegepast. Hierbij worden in twee jaar tijd in de vollegrond aan teruggezette volwassen struiken/kluiten lange takken gekweekt. In het najaar worden de grote kluiten uitgegraven in de loop van de winter (na ca. half november) in een verwarmde (trek)kas in enkele weken in bloei getrokken. De benodigde trektemperatuur en de trekduur nemen af naarmate de planten later in de winter de kas in gaan. Na de oogst worden de planten vorstvrij opgekuild of bewaard en in het maart/april weer buiten uitgeplant, waarna de tweejarige cyclus weer opnieuw begint. Hierbij worden de scheuten die zich in het eerste seizoen ontwikkelen teruggeknipt omdat deze te slecht ontwikkeld zijn om er bloeiende takken van te trekken. Afhankelijk van de gebruikte cultivar wordt in het tweede groeiseizoen nog een keer extra rondgestoken en/of met Alar gespoten, ter bevordering van de bloemknopvorming.
De meest gebruikte cultivar voor de trek is 'Mme Florent Stepman' en in mindere mate 'Marie Legraye'. Sporadisch worden ook andere cultivars gebruikt zoals 'Andenken an Ludwig Späth', 'Charles X', 'Dark Koster', 'Hugo Koster', 'Hugo de Vries' en 'Ruhm von Horstenstein'.
Voor deze toepassing worden gewoonlijk planten gebruikt die gezet zijn op een onderstam van *S. vulgaris*.
Deze cultuur is erg arbeidsintensief. Teneinde meer te kunnen mechaniseren worden momenteel proeven gedaan om de planten gedurende het hele proces in containers te houden.

Ziekten en plagen

De meest voorkomende ziekten bij *S. vulgaris* in Nederland zijn verwelkingziekte en het zwart. Minder vaak komen voor *Phytophthora*, loodglans, trips en seringenmot. Daarnaast kunnen verschillende soorten virussen voorkomen. Hieronder volgt een opsomming van de ziekten en hun schadebeelden:
Het zwart (*Pseudomonas syringae*)
Dit is een bacteriële parasiet die met name aan-

35 *Syringa vulgaris* 'Lucie Baltet'

tasting geeft indien de plant beschadigd is of onder slechte omstandigheden staat. Aantasting in het veld treedt vooral op na nachtvorsten, hagel of slagregens. Bij droge omstandigheden komt de aantasting tot stilstand. Planten gaan zelden dood aan deze ziekte, maar de groei en bloei kunnen behoorlijk worden gereduceerd. Aangetaste plantendelen zoals bloemen, blad en stengels vertonen een typische zwartbruine kleur. Preventieve bestrijding: breuk van weefsel voorkomen, goede omstandigheden creëren, goede hygiëne en eventueel chemische behandeling. Curatieve bestrijding: zieke planten en/of plantendelen verwijderen.

Verwelkingsziekte (*Verticillium dahliae*, *V. albo-atrum*)
Een schimmelziekte waarbij de verwekker via de wortel de plant binnendringt, waarbij verstopping in de vaatbundels optreedt. Bij het doorsnijden van de takken zijn de houtvaten bruingroen verkleurd. De planten verwelken vooral tijdens warme dagen. De takken verkleuren geel. Slechte ontwatering en/of bodemstructuur en te lage akkers zijn vaak de oorzaak en/of bevorderen de aantasting.

Phytophthora (*Phytophthora syringae*)
Het ziektebeeld lijkt enigszins op dat van Het zwart. De aangetaste delen zijn echter meer bruin dan zwart en de aantasting is meestal omvangrijker (soms grote delen van de plant of de gehele plant). Het is een schimmel die via de takken binnendringt. Vooral bij natte omstandigheden.

Loodglans (*Chorodrostereum purpureum*)
Een schimmelziekte waarbij de bladeren een grijsachtige tint krijgen, veroorzaakt door stoffen die worden afgescheiden door de schimmel. Niet te verwarren met tripsschade. Preventieve bestrijding: Verwondingen afdekken en zorgen voor goede drainage. Curatieve bestrijding: snoeien van aangetaste takken tot gezonde delen.

Ligustertrips (*Dendrothrips ornatus*)
Dit zijn lange smalle, geel of donkergekleurde insecten. Ze kunnen in het voorjaar en in de zomer veel schade veroorzaken. De uit de wintereieren afkomstige Trips kan veel schade veroorzaken aan de uitlopende knoppen. In de zomer kunnen de bladeren loodgrijs van kleur worden. De bloemknoppen zijn misvormd en bruin verkleurd. Chemische bestrijding is mogelijk.

Seringenmot (*Gracillaria syringella*)
De seringenmot overwintert als pop in de grond. Eind april of begin mei vliegen de eerste motten. De eieren worden aan de onderzijde van het blad en op de knoppen afgezet. Na het uitkomen van de eieren boren de rupsen zich in het blad en beginnen zich te voeden met het bladmoes. In juli vliegt de tweede generatie motten uit. Bij aantasting ontstaan bleekgroene vlekken. De vlekken zwellen later op (blaasmijnen), worden bruin en verschrompelen. Veel bladtoppen worden door de rupsen naar beneden gerold. Rupsen mineren in de bladeren. Voorjaarsaantasting valt doorgaans weinig op. Vooral aantasting door de tweede generatie is vaak erger. De struiken gaan niet dood maar worden erg lelijk. Ligusterhagen zijn vaak een besmettingsbon voor kwekerijen. Chemische bestrijding is mogelijk.

Virussen
Er zijn verschillende soorten virussen die *S. vulgaris* kunnen aantasten. Onder andere kringvlekkenmozaikvirus (K.V.M.), tabaksratelvirus (TRV), arabismozaikvirus (AMV) en komkommermozaikvirus (KMV). Het ziektebeeld is zeer uiteenlopend. Meestal komen er bladverkleuringen voor; strepen, vlekken, kringen, golven of banden. Preventieve bestrijding door virusvrij uitgangmateriaal te gebruiken en/of door grondontsmetting, waarbij virus-overdragende aaltjes zoals *Xiphenema longidorus* en *Xiphenema trichodorus* worden vernietigd.

Vermeerdering
Cultivars van *S. vulgaris* worden meestal vermeerderd door enten. Hierbij kunnen verschillende onderstammen worden gebruikt. Voor de tuinseringen wordt meestal *S. josikaea* (Hongaarse sering) als onderstam gebruikt. Deze geeft een goede vergroeiing en relatief weinig en goed te herkennen wildopslag. Voor de trek worden zaailingen van *S. vulgaris* gebruikt als onderstam. Het voordeel van deze onderstam is dat er een mooie vaste kluit ontstaat. Een nadeel is dat er veel wildopslag voorkomt, dat bovendien moeilijk te herkennen is. Een speciaal hiervoor geselecteerde onderstam is *S. vulgaris* 'Robusta', welke via weefselkweek vermeerderd kan worden. De naam van deze sering is helaas ongeldig (Latijn na 1959) en moet in overleg met de registrator nog veranderd worden.
Ook de soorten *S. tomentella* en *S. reflexa* werden in het verleden wel eens gebruikt als onderstam. Deze worden echter tegenwoordig afgeraden, vanwege een slechte vergroeiing en

36 *Syringa vulgaris* 'Ruhm von Horstenstein'

uitgestelde onverenigbaarheid. De soorten *S. reflexa*, *S. josikaea* en *S. tomentella* worden in praktijk nog wel eens met elkaar verwisseld. Soms komt ook hybridisatie tussen deze soorten voor. Een vitale en soortechte onderstam vormt dus een zeer wezenlijk kwaliteitskenmerk voor het totale eindproduct.
Ook wortelechte vermeerderingsmethoden worden wel gebruikt. Het voordeel van deze methoden is dat er geen wildopslag wordt gevormd. Het afleggen van twijgen van de ouderstruik gaat gemakkelijk. Voor grootschalige productie is deze methode echter niet geschikt. *S. vulgaris* kan ook via zomerstek vermeerderd worden. De resultaten zijn nog steeds wisselend; het stektijdstip en de behandeling en verzorging luisteren erg nauw. Ook vermeerdering via weefselkweek is goed mogelijk. In praktijk wordt dit door enkele kwekers toegepast.

Bekende veredelaars van Seringen
Momenteel zijn er in totaal ruim 1500 geregistreerde cultivars van *S. vulgaris* bekend. De eerste benaamde cultivar die ook benaamde ouders heeft, ontstond in 1851 in België ('Louise Marie'). Veel cultivars zijn het resultaat van uitgebreid veredelings- en selectiewerk. De bekendste Seringenveredelaar was Victoire Lemoine & Zn. te Nancy, Frankrijk. Deze heeft van 1876 tot 1953 ruim 200 cultivars op de markt gebracht. Ook van het tegenwoordig gebruikte sortiment is nog een belangrijk deel afkomstig van deze kwekerij.
Hieronder staat in chronologische volgorde een overzicht van de bekendste veredelaars van *S. vulgaris*

- Victor Lemoine & zonen, Frankrijk (214 cultivars van 1876 tot 1953) – o.a. 'Belle de Nancy', 'Charles Joly', 'Decaisne', 'Miss Ellen Willmott ', 'Mme Lemoine', 'Monique Lemoine' en 'Souvenir d'Alice Harding'.
- John Dunbar, USA (30 cultivars van 1908 tot ca. 1920) – oa. 'President Lincoln' en 'General Sherman'.
- Dirk Eveleens Maarse, Aalsmeer (ruim 20 cultivars, ca. 1935 tot 1953) – o.a. G.J. Baardse', 'Flora 1953', 'Primrose' en 'Sensation'.
- Leonid A. Kolesnokov, Rusland (meer dan 60 cultivars, ca.1930-1970) – o.a. 'Krasavitsa Moskvy', 'Nadezhda' en 'Sovetskaya Arktika'.
- John L. Fiala, USA (meer dan 50 cultivars, ca. 1965-1995) – in Nederland nog geen enkele cultivar bekend.

Registratie en contactadressen
De Royal Botanic Gardens, Hamilton, Ontario (Canada) is de ICRA (International Cultivar Registration Authority) voor *Syringa*. Zij houden een document bij waarin alle (nieuwe) cultivars, die ter registratie worden aangeboden en/of in beschikbare literatuur opduiken, worden (voorlopig) opgenomen. Alleen indien de introductie van een nieuwe cultivar gepaard gaat met een geldige publicatie en indien de naam correct is, volgt een volledige opname in het registratieregister.
Voor de echte liefhebbers bestaat er een internationale Seringenvereniging, de "International Lilac Society". Deze vereniging biedt een netwerk voor allerlei activiteiten, kennis en vragen rondom Seringen. DE vereniging geeft vier keer per jaar een blad uit onder de naam: "Lilacs, Quarterly Journal".
Website: http://lilacs.freeservers.com.
In Nederland staan twee belangrijke collecties van *S. vulgaris*: (1) Seringenpark Aalsmeer (ca. 150 cultivars) en (2) Botanische tuin Utrecht (vanaf najaar 2001, ca. 50 cultivars).
Bekende buitenlandse collectie staan onder andere in de Royal Botanic Gardens, Hamilton, Canada, Norman's Farm, Wyverstone, Engeland (ca. 400 cultivars), Withdean Park, Brighton, Engeland (ca. 150 cultivars), het Kornick Arboretum in Polen en de botanische tuin van Moskou (ca. 400 cultivars).
In het boek "Lilacs, the genus *Syringa*" van John L.. Fiala staan nog veel meer adressen. Dit boek is overigens het belangrijkste standaardwerk over Seringen. Correcties van dit werk verschijnen regelmatig in het blad "Lilacs, Quarterly Journal". John L.. Fiala was namelijk al ernstig ziek toen hij zijn boek afwerkte, waardoor er veel fouten in zitten.

Bloemgeur
Seringen staan vooral bekend vanwege de heerlijke zoete bloemgeur. De meeste soorten van *Syringa* hebben meer of minder aantrekkelijk geurende bloemen. Maar *S. vulgaris* springt er in positieve zin uit. Het is een sterke zoete geur, maar niet te overweldigend. In principe geurt elke cultivar van *S. vulgaris*, toch bestaan er (lichte) verschillen in type geur en geurintensiteit. Daar de bloemgeur ook afhankelijk is van het ontwikkelingsstadium van de bloem, het weer, het tijdstip van de dag en persoonlijke interpretatie, is het lastig om geurverschillen tussen de cultivars in kaart te brengen. Dit is dan ook in dit onderzoek niet gedaan.

37 *Syringa vulgaris* 'Souvenir d'Alice Harding'

Alexander (1996) heeft middels metingen van geurstoffen van bloemen een groot aantal cultivars gescreend op geur. Hieruit kwamen vrij grote verschillen naar voren. *S. vulgaris* 'Serene' kwam naar voren als zeer sterk geurende en van de bekende cultivars scoorde ook 'Ruhm von Horstenstein' en 'Charles Joly' goed. Cultivars als 'Mme Lemoine', 'Miss Ellen Willmott' en Lucie Baltet' kwamen echter slecht naar voren. Hiervan is echter in praktijk weinig gebleken.

Bloemkleuren

De bloemkleur is het meest opvallende onderscheidingskenmerk bij cultivars van *S. vulgaris*. Een lastig punt daarbij is dat de bloemkleur verandert gedurende het ontwikkelingsstadium van de bloem. Gedurende de ontwikkeling worden de bloemen lichter en blauwer van kleur. Daarnaast zijn er lichte kleurverschillen afhankelijk van onder andere de grondsoort, onderstam en hoeveelheid licht.

In de internationale Seringenwereld wordt de zogenaamde "Wistercode" gebruikt. Daarbij worden naast de twee bloemtypen enkel (S) en gevuld (D), zeven kleuren onderscheiden: I (wit), II (violet), III (blauw), IV (lila), V (roze), VI (magenta) en VII (paars). Hierbij heeft een plant met bijvoorbeeld de code 'S IV' enkele en lila bloemen. Deze kleuraanduiding geeft een goede indicatie, maar met name de kleurgroepen II (violet) en IV (lila) liggen erg dicht bij elkaar. Dit geldt ook voor de groepen VI (magenta) en VII (paars). Helaas zijn de Wister-kleuraanduidingen niet gekoppeld aan de RHS-kleurenkaart. De naam van de 'Wister-code' komt van de eerste 'Registrar' van Sering: John Casper Wister.
In dit artikel zijn de bloemkleuren van de cultivars gemeten met de RHS-kleurenkaart, zoals dat standaard gebeurt in de Nederlandse sierteeltsector. De bijbehorende kleuraanduidingen zijn grotendeels ontleend aan de standaard volgens PlantScope. Hierbij zijn de volgende kleuren gemeten:

- wit
- lichtgeel
- lichtblauw
- lichtblauwpaars
- blauwpaars
- lichtpaars
- middelpaars
- donkerpaars

In praktijk (kwekerscatalogi en dergelijk) worden gewoonlijk alleen de kleurgroepen wit, lichtblauw, lichtpaars en paars gebruikt.

Het sortiment

S. h. 'Angel White': **S. vulgaris 'Angel White'**

S. × hyacinthiflora 'Esther Staley'
(Clarke, 1948) – S VI (V)

syn. *S. vulgaris* 'Esther Staley'

GROEIWIJZE: zeer hoog, 4-6 m, middelbreed.
BLADEREN: vrij klein, 7-10 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot vrij sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, vrij breed, 12-18 × 9-13 cm, vrij dicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, vrij groot, 20-26 mm breed, (licht)paars (RHS-CC: 76A-80D), knoppen donker(rood)paars (RHS-CC: 71A); kroonlobben 4, vrij breed, 12 × 10 mm, iets gedraaid; bloeitijd vroeg.

'Esther Staley' is een zaailing van *S. vulgaris* 'Mme F. Morel'. De naam wordt soms verkeerd gespeld als 'Esther Stanley'. De plant valt met name op vanwege de zeer hoge groeiwijze, de vele bloeiwijzen per tak, de enkele (licht)paarse bloemen en de vroege bloeitijd. In de teeltfase is het een van de snelste groeiers. Van deze cultivar is bekend dat er op den duur uitgesteld onverenigbaarheid op onderstammen van *S. josikaea* kan voorkomen.
Het nut van het gebruik van de naam S. × hyacinthiflora is twijfelachtig (zie "Hybriden van *S. vulgaris*").

S. × hyacinthiflora 'Maiden's Blush'
(Skinner, 1966) – S V

handelsaand. ROSENROT (Duitsland)

GROEIWIJZE: vrij laag, 1,5-2,5 m, breed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond; jonge schot zeer sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, breed, 14-16 × 11-16 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 15-20 mm breed, lichtpaars (RHS-CC: 80D) met (blauw)paars centrum en met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen roodpaars (RHS-CC: 186B); kroonlobben 4, breed, 8 × 8 mm, iets gedraaid; bloeitijd vroeg.

'Maiden's Blush' wordt in Duitsland verkocht onder de handelsnaam ROSENROT. Het meest kenmerkend zijn de brede groeiwijze, de opvallend roodachtig jonge scheuten, de relatief brede bloeiwijzen, de enkele lichtpaarse bloemen met blauwpaars centrum, de brede kroonlobben en de vroege bloeitijd. In de sortimentsproef was de groei vrij goed, maar viel de bloeirijkheid wat tegen.
Ten opzichte van 'Ester Staley' is de groeiwijze lager en zijn de bloemen kleiner en iets lichter van kleur.

S. h. ROSENROT: **S. hyacinthiflora 'Maiden's Blush'**

S. vulgaris 'Agincourt Beauty'
(Slater, 1973) – S II

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, vrij smal.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot vrij sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, middelbreed, 11-16 × 7-9 cm, halfdicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, vrij groot, 24-29 mm breed, (blauw)paars (RHS-CC: 82BC), met duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donkerpaars (RHS-CC: 77A); kroonlobben 4, breed, 13 × 12 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'Agincourt Beauty' is een kruising tussen 'Frank Paterson' en 'Dr Brethour'. Het meest kenmerkend zijn de enkele (blauw)paarse bloemen, met opvallende kleine witte vlekken op
de hoekpunten van de kroonlobben en de brede kroonlobben. In de sortimentsproef was deze cultivar een slechte bloeier.
Qua bloemkleur en –type is deze cultivar te vergelijken met de veel betere 'Ruhm von Horstenstein' en 'G.J. Baardse'. De bloeiwijzen van 'Agincourt Beauty' zijn echter veel kleiner. Ten opzichte van 'G.J. Baardse' zijn bovendien de bloemen kleiner en is de groeiwijze lager. Ten opzichte van 'Ruhm von Horstenstein' zijn de bloemen nog iets donkerder.

S. v. 'Alice Harding': **S. vulgaris 'Souvenir d'Alice Harding'**

S. vulgaris 'Alphonse Lavallée'
(Lemoine, 1885) – D IV

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, vrij breed, 10-14 × 7-10 cm, halfdicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: gevuld, zeer klein, 10-13 mm breed, lichtblauwpaars (RHS-CC: 85C), knoppen licht(blauw)paars (RHS-CC: 84B); kroonlobben 8-12, middelbreed, 6 × 4 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Het meest typerend zijn de veel bloeiwijzen per tak en de zeer kleine, gevulde, lichtblauwpaarse bloemen.
Qua bloemkleur en –type is deze cultivar het meest te vergelijken met 'Ami Schott'. Er zitten echter duidelijke verschillen in bloemgrootte, grootte van de bloeiwijze en breedte van de kroonlobben. Ten opzichte van de bekende 'Olivier de Serres' zijn de bloemen kleiner, en minder blauw en is de bloeitijd vroeger.

S. vulgaris 'Ami Schott'
(Lemoine, 1933) – D III

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, smal, 20-26 × 8-10 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: sterk gevuld, vrij groot, 22-28 mm breed, lichtblauwpaars (RHS-CC: 85C), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donkerpaars (RHS-CC: 77A); kroonlobben ca. 12, breed, 12 × 11 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Vooral opvallend zijn de zeer grote en relatief smalle bloeiwijzen, de sterk gevulde lichtblauwpaarse bloemen en de brede kroonlobben.
Ten opzichte van 'Olivier de Serres' zijn de bloemen minder blauw, de kroonlobben breder en de bloeiwijzen relatief groter en smaller.

S. vulgaris 'Andenken an Ludwig Späth'
(Fa. Späth, Berlijn, 1883) – S VII
(foto's 34, 38, p.61, p.72)

syn. *S. vulgaris* 'Souvenir de Louis Spaeth' handelsaand. LUDWIG SPAETH

GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, middelbreed.
BLADEREN: vrij groot, 10-13 cm lang, (donker)groen, basis hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.

BLOEIWIJZEN: zeer groot, vrij smal, 18-28 × 10-14 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 18-22 mm breed, middelpaars (RHS-CC: 78B), knoppen donkerpaars (RHS-CC: 77A); kroonlobben 4, vrij breed, 10 × 8 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Deze cultivar is eind van de vorige eeuw ontstaan als toevalszaailing bij de Firma Späth in Berlijn. Het meest typerend zijn de zeer grote bloeiwijzen, de rijke bloei en de enkele middelpaarse bloemen.
'Andenken an Ludwig Späth' is in Nederland één van de bekendste en meest gebruikte tuinseringen. Dit is ook terecht, want deze cultivar staat vele jaren garant voor een rijke bloei. Een klein nadeel is wel de wat lange en vooral in Engelstalige landen lastig uit te spreken naam. Vandaar dat in Engeland en de Verenigde Staten vaak de handelsaanduiding LUDWIG SPAETH wordt gebruikt. Op beperkte schaal wordt deze cultivar ook gebruikt als treksering.
Qua bloemkleur en –type is deze cultivar vergelijkbaar met 'Hugo de Vries', 'Marechal Foch', 'Réaumur' en 'Vesper'. Voor verschillen zie aldaar.

S. vulgaris 'Angel White'
(Lammerts, 1971) – S I

syn. *S. vulgaris* 'White Angel'
S. hyacinthiflora 'Angel White'

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, vrij smal.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 13-18 × 8-10 cm, los, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 16-23 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, (vrij) smal, 12 × 7 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

In Internationale Seringenregister wordt deze cultivar bij *S. × hyacinthiflora* ingedeeld. Het meest kenmerkend zijn de relatief losse bloeiwijze, de enkele witte bloemen en de relatief (vrij) smalle kroonlobben. In de sortimentsproef was 'Angel White' een slechte bloeier. Voor verschillen met 'Mme Felix' en 'Prinses Beatrix', zie aldaar.

S. vulgaris 'Anne Shiach'
(Havemeyer, 1943) – S VII

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, vrij smal.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (donker)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: groot, smal, 13-21 × 6-9 cm, los, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 16-25 mm breed, donkerpaars (RHS-CC: 77A), met duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donkerpaars (RHS-CC: 79C); kroonlobben 4, vrij smal, 11 × 7 mm, zeer sterk gedraaid; bloeitijd laat.

Vooral opvallend zijn de grote, relatief smalle en losse bloeiwijzen, de zeer sterk gedraaide kroonlobben (vooral bij oudere bloemen), de enkele donkerpaarse bloemen, met opvallende kleine witte vlekken op de hoekpunten van de kroonlobben en de late bloeitijd.
'Anne Shiach' heeft van alle beoordeelde enkele paarsbloemige cultivars de donkerste bloemen. Qua bloemkleur en –type lijkt de cultivar het meest op 'Marceau'. Deze laatste heeft echter iets lichtere bloemen en bredere en niet of nauwelijks gedraaide kroonlobben. Het is geen verbetering van de nog iets lichtere en vroeger bloeiende 'Andenken an Ludwig Späth'.

S. v. 'Antoine Buchner': **S. vulgaris 'Mme Antoine Buchner'**

S. vulgaris 'Aucubaefolia'
(Gouchault, 1919) – D III ***(foto 39, p.72)***

GROEIWIJZE: vrij laag, 1,5-2,5 m.
BLADEREN: vrij groot, 10-13 cm lang, geelwit gevlekt, basis hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 13-18 × 6-11 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel tot iets gevuld, middelgroot, 16-21 mm breed, lichtblauw (RHS-CC: 92C), knoppen (licht)paars (RHS-CC: 80D); kroonlobben 4(-8), vrij breed, 9 × 7 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'Aucubaefolia' is een mutant van 'Président Grévy'. De plant valt met name op vanwege de bonte bladeren, de relatief brede bloeiwijzen en de enkele tot iets gevulde lichtblauwe bloemen. Het is één van de weinige bonte Seringen. Meer een bijzonderheid dan een topper.

38 *Syringa vulgaris* 'Andenken an Ludwig Späth'

39 *Syringa vulgaris* 'Aucubifolia'

40 *Syringa vulgaris* 'Belle de Nancy'

41 *Syringa vulgaris* 'Charles Joly'

S. v. BEAUTY OF MOSCOW: **S. vulgaris 'Krasavitsa Moskvy'**

S. vulgaris 'Belle de Nancy'
(Lemoine, 1891) – D V *(foto 40, p.72)*

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, breed.
BLADEREN: vrij klein, 7-10 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 11-18 × 7-12 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: (half) gevuld, middelgroot, 15-22 mm breed, licht(blauw)paars (RHS-CC: 84C) met witachtig centrum, knoppen (rood)paars (RHS-CC: 72C); kroonlobben ca. 8, vrij breed, 10 × 8 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd laat.

Vooral opvallend zijn de brede groeiwijze, de rijke bloei, de (half) gevulde licht(blauw)paarse bloemen met witachtig centrum en de late bloeitijd. 'Belle de Nancy' wordt in Nederland vrij veel gekweekt en aangeplant. Niet voor niets, want het is een vitale en rijkbloeiende heester. Een echte topper dus. Er zijn twee cultivars die qua bloemkleur en –type vergelijkbaar zijn: 'Katherine Havemeyer' en 'Paul Deschanel'. Ten opzichte van deze twee cultivars heeft 'Belle de Nancy' minder grote bloeiwijzen en hebben de bloemen een vrij opvallend witachtig centrum. Ten opzichte van 'Katherine Havemeyer' zijn bovendien de bloemen minder sterk gevuld en is de bloeitijd later.

S. vulgaris 'Cavour'
(Lemoine, 1910) – S II

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, donkergroen, basis sterk hartvormig; jonge schot zeer sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 13-21 × 11-14 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, vrij groot, 26-29 mm breed, blauwpaars (RHS-CC: 87C), met duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen middelpaars (RHS-CC: 84A); kroonlobben 4-6, middelbreed, 14 × 11 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Vooral opvallend zijn het opvallend roodachtig jong schot, de sterk hartvormige bladbasis, de grote bloeiwijzen en de enkele blauwpaarse bloemen met opvallende kleine witte vlekken op de hoekpunten van de kroonlobben.
Qua bloemkleur en –type is deze cultivar het best vergelijkbaar met 'J.R. Koning' en 'De Miribel'. Ten opzichte van 'De Miribel' is de bloeitijd iets vroeger en zijn de bloemen en bloeiwijzen iets groter. Ten opzichte van 'J.R. Koning' zijn de bloeiwijzen iets groter en zitten er kleine witte vlekjes op de hoekpunten van de kroonlobben.

S. vulgaris 'Charles Joly'
(Lemoine, 1896) – D VII *(foto 41, p.72)*

GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, vrij smal.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond; jonge schot zeer zwak roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: groot, (vrij) smal, 12-22 × 7-10 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: half gevuld, vrij klein, 12-18 mm breed, donkerpaars (RHS-CC: 77A) vaak met zichtbare lichtpaarse onderzijde van de binnenste kroonlobben, knoppen donkerpaars (RHS-CC: 72A); kroonlobben (4-) 8, vrij smal, 8 × 5 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Vooral opvallend zijn de donkerpaarse bloemen, de grote, relatief smalle bloeiwijzen en de vrij kleine, half gevulde donkerpaarse bloemen. Qua bloemkleur is dit één van de meest donkerpaarse cultivars. Echter doordat de binnenste kroonlobben vaak wat gedraaid en rechtop staan, zijn de lichterpaarse onderzijden vaak zichtbaar. Een oude maar nog steeds prima cultivar die in Nederland de nodige bekendheid geniet. Deze cultivar is ook gemakkelijk vermeerderbaar, ook van stek. Opgenomen in het topsortiment.
'Charles Joly' is haast met geen enkele andere cultivar te verwarren. 'Mrs Edward Harding' is enigszins vergelijkbaar, maar deze heeft lichtere en grotere bloemen, grotere en bredere bloeiwijzen en bredere kroonlobben.

S. vulgaris 'De Miribel'
(Lemoine, 1903) – S II

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis hartvormig; jonge schot.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, vrij smal, ca. 20 x10 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 18-23 mm breed, blauwpaars (RHS-CC: 87B), met duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donkerpaars (RHS-CC: 77AB); kroon-

lobben 4, middelbreed, 9 × 6 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd vrij laat.

Vooral opvallend zijn de enkele blauwpaarse bloemen met opvallende kleine witte vlekken op de hoekpunten van de kroonlobben.
Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met 'Cavour' (voor verschillen zie aldaar).

S. vulgaris 'Decaisne'
(Lemoine, 1910) – S III *(foto 43, p.79)*

GROEIWIJZE: vrij laag, 1,5-2,5 m.
BLADEREN: vrij klein, 7-10 cm lang, (donker)groen, basis afgerond; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 15-23 × 9-15 cm, halfdicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 21-24 mm breed, lichtblauw (RHS-CC: 91C), knoppen middelpaars (RHS-CC: 83C); kroonlobben 4, vrij breed, 11 × 9 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Het meest typerend zijn de grote bloeiwijzen, de vele bloeiwijzen per tak en de enkele lichtblauwe bloemen. Een topper onder de enkele lichtblauwe cultivars. Vergelijkbaar met 'President Lincoln', maar deze heeft een hogere groeiwijze, grotere bladeren en iets kleinere bloemen en bloeiwijzen.

S. vulgaris 'Edith Cavell'
(Lemoine, 1916) – D I

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (licht)groen, basis hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 10-21 × 6-13 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: half gevuld, vrij groot, 23-28 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben (4-) 8, vrij smal, 13 × 8 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd vrij laat.

Het meest typerend zijn de grote bloeiwijzen en de half gevulde, witte bloemen. Vergelijkbaar met de bekendere 'Mme Lemoine' en 'Souvenir d'Alice Harding'. Ten opzichte van beide cultivars zijn de bloemen minder sterk gevuld. In vergelijking met 'Souvenir d'Alice Harding' zijn bovendien de bloemen kleiner en de bloeiwijzen kleiner en minder dicht. In vergelijking met 'Mme Lemoine' zijn de kroonlobben smaller.

S. v. 'Ellen Willmott': **S. vulgaris 'Miss Ellen Willmott'**

S. v. 'Esther Staley': **S. hyacinthiflora 'Esther Staley'**

S. v. 'Flora': **S. vulgaris 'Flora 1953'**

S. vulgaris 'Flora 1953'
(Eveleens Maarse, 1953) – S I

syn. *S. vulgaris* 'Flora'

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (licht)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, breed, 10-24 × 8-19 cm, vrij dicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, groot, 20-30 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, middelbreed, 13 × 9 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'Flora 1953' is een kruising tussen 'G.J. Baardse' en 'Excellent'. Het meest kenmerkend zijn de zeer grote en brede bloeiwijzen en de grote enkele witte bloemen. Een redelijk goede bloeier. De plant is in eerste instantie geselecteerd voor de trekcultuur, maar vindt hierin de meerdere in 'Mme Florent Stepman'. Deze laatste heeft meer bloeiwijzen per tak en heeft kleinere bloeiwijzen en bloemen. Voor verschil met 'Marie Legraye' en 'Mme Felix', zie aldaar. Voor gebruik als tuinplant overtroffen door 'Primrose'.
Er is wat verwarring tussen 'Flora 1953' en 'Maud Notcutt'. Dirk Eveleens Maarse verkocht één van de drie witte nakomelingen uit de kruising tussen 'G.J. Baardse' en 'Excellent', aan Notcutt Nursery in Engeland. Deze brachten hem onder de naam 'Maud Notcutt' in de handel in 1956. Het is onbekend welke van de drie witte nakomelingen het precies is: 'Flora 1953', 'White Superior' of de derde verder onbenaamde selectie. Niemand heeft ze ooit naast elkaar vermeerderd, gekweekt en vergeleken.

S. v. 'Florent Stepman': **S. vulgaris 'Mme Florent Stepman'**

S. v. FRAU HOLLE: **S. vulgaris 'St Margaret'**

S. vulgaris 'G.J.Baardse'
(Eveleens Maarse, 1943) – S VI *(foto 42, p.76)*

GROEIWIJZE: zeer hoog, 4-6 m, middelbreed.
BLADEREN: groot, 10-15 cm lang, (donker)groen, basis hartvormig; jonge schot zeer zwak roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, smal, 18-28 × 8-12 cm, vrij dicht, tot 4 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: enkel, zeer groot, 27-36 mm breed, (blauw)paars (RHS-CC: 82B), met duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donker(rood)paars (RHS-CC: 72B); kroonlobben 4, middelbreed, 15 × 11 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'G.J.Baardse' is een kruising tussen 'Ambassadeur' en 'Hugo de Vries'. Het meest kenmerkend zijn de zeer hoge groeiwijze, de zeer grote en relatief smalle bloeiwijzen, de rijke bloei en de zeer grote enkele (blauw)paarse bloemen, met opvallende kleine witte vlekken op de hoekpunten van de kroonlobben. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met 'Agincourt Beauty' en 'Ruhm von Horstenstein'. Voor verschillen met de eerste, zie aldaar. Het verschil met 'Ruhm von Horstenstein' zit vooral in de grotere bloeiwijzen, bloemen en planthoogte en de iets lichtere bloemen. Het is een gemakkelijke groeier en een zeer rijke bloeier. Voor gebruik als een tuinplant een topper.

S. vulgaris 'General Sherman'
(Dunbar, 1917) – S V

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: groot, vrij breed, 16-23 × 8-17 cm, halfdicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 16-20 mm breed, zeer lichtpaars (RHS-CC: 76D), knoppen lichtpaars (RHS-CC: 75B); kroonlobben 4, breed, 8 × 8 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd vrij vroeg.

Het meest typerend zijn de grote bloeiwijzen, de enkele zeer lichtpaarse bloemen, de brede kroonlobben en de vrij vroege bloeitijd. 'General Sherman'; is qua bloemkleur en –type het best vergelijkbaar met 'Macrostachya', maar verschilt hiervan met name vanwege de grotere bloeiwijzen en veel bredere kroonlobben.

S. vulgaris 'Gloire d'Aalsmeer'
(Maarse, J.D., 1938) – S I

syn. *S. vulgaris* 'Glory of Aalsmeer'

GROEIWIJZE: laag, 1,5-2 m, breed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (licht)groen, basis afgerond-wigvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, middelbreed, 11-16 × 7-10 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: enkel, vrij groot, 20-28 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, vrij smal, 13 × 8 mm, iets gedraaid; bloeitijd vrij laat.

'Gloire d'Aalsmeer' is een mutant van 'Marie Legraye'. De plant valt met name op vanwege de lage en brede groeiwijze, de rijke bloei en de enkele witte bloemen. Zowel voor gebruik als tuinplant als voor de trekkerij is deze cultivar in Nederland wat uit het beeld verdwenen. In de sortimentsproef is het echter een aantrekkelijke zeer bloeirijke cultivar gebleken. Het lijkt hiermee een verbetering van veel meer gebruikte zuiver witte enkelbloemige cultivars als 'Marie Legraye', 'Flora 1953', 'Prinses Beatrix', 'Marie Finon' en 'Mme Felix. Van al deze cultivars onderscheidt 'Gloire d'Aalsmeer' zich met name vanwege de lage en brede groeiwijze. Het lijkt een potentiële topper als tuinplant, die zich op onverklaarbare wijze in Nederland hiertoe niet ontwikkeld heeft na al die jaren.

S. v. 'Glory of Aalsmeer': **S. vulgaris 'Gloire d'Aalsmeer'**

S. v. 'Glory of Horstenstein': **S. vulgaris 'Ruhm von Horstenstein'**

S. v. HOPE: **S. vulgaris 'Nadezhda'**

S. vulgaris 'Hugo de Vries'
(Keesen, K., 1927) – S VII

syn. *S. vulgaris* 'Professor Hugo de Vries'

GROEIWIJZE: zeer hoog, 4-6 m, vrij smal.
BLADEREN: groot, 10-15 cm lang, (donker)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, smal, 10-20 × 5-9 cm, los, tot 4 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 23-25 mm breed,

42 *Syringa vulgaris* 'G.J. Baardse'

middelpaars (RHS-CC: 80B), knoppen donker(rood)paars (RHS-CC: 71A); kroonlobben 4, vrij breed, 11 × 9 mm, iets gedraaid; bloeitijd laat.

Het meest typerend zijn de zeer hoge groeiwijze, de relatief smalle en losse bloeiwijzen, de rijke bloei, de enkele, middelpaarse bloemen en late bloeitijd. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met de bekende 'Andenken an Ludwig Späth'. Deze laatste is echter iets minder hoog en smal, bloeit iets vroeger en heeft dichtere bloeiwijzen. Voor verschillen met 'Vesper', zie aldaar.
'Hugo de Vries' is geen onaantrekkelijke tuinsering, maar wordt toch overtroffen door 'Andenken an Ludwig Späth'. De uit 'Hugo de Vries' ontstane tweekleurige mutant 'Sensation' heeft wel veel furore gemaakt.
Op beperkte schaal wordt deze cultivar ook gebruikt als treksering.

S. vulgaris 'J.R. Koning'
(Eveleens Maarse, 1955) – S IV

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 12-20 × 8-11 cm, halfdicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, vrij groot, 22-28 mm breed, blauwpaars (RHS-CC: 87C), knoppen middelpaars (RHS-CC: 80C); kroonlobben 4, middelbreed, 12 × 9 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Het meest typerend zijn de vele bloeiwijzen per tak en de enkele blauwpaarse bloemen. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met 'Cavour' en 'De Miribel'. Voor verschillen, zie aldaar.

S. vulgaris 'Joan Dunbar'
(Dunbar, 1923) – D I

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (licht)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, middelbreed, 12-14 × 6-8 cm, vrij dicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: gevuld, middelgroot, 16-20 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 8-12, smal, 10 × 5 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd laat.

Het meest typerend zijn de vele bloeiwijzen per tak, de gevulde, witte bloemen, de relatief smalle kroonlobben en de late bloeitijd. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met onder andere de betere 'Souvenir d'Alice Harding'. Hiervan verschilt 'Joan Dunbar' vanwege de minder compacte bloeiwijzen, de iets minder gevulde bloemen, de iets smallere kroonlobben en de iets latere bloeitijd.

S. vulgaris 'Käte Härlin'
(Pfitzer, W. Sr., 1910) – S I

GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (licht)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 10-18 × 7-11 cm, vrij dicht, tot 4 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 18-25 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, vrij smal, 11 × 7 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'Käte Härlin' wordt soms verkeerd gespeld, bijvoorbeeld als 'Kate Harlin' of 'Kaethe Haerlin' (dit laatste is overigens niet echt fout, maar heeft niet de voorkeur). De plant valt met name op vanwege de rijke bloei en enkele witte bloemen. Vergelijkbaar met 'Marie Legraye' en 'Flora 1953'. Beiden hebben echter onder andere grotere bloemen en bloeiwijzen en bredere kroonlobben. Ten opzichte van 'Mme Florent Stepman' heeft 'Käte Härlin' grotere bloemen en iets smallere kroonlobben.

S. vulgaris 'Katherine Havemeyer'
(Lemoine, 1922) – D V

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, (vrij) breed, 14-24 × 10-18 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: sterk gevuld, vrij groot, 24-27 mm breed, licht(blauw)paars (RHS-CC: 84C-85C), knoppen middelpaars (RHS-CC: 80A); kroonlobben ca. 12, vrij breed, 11 × 9 mm, iets gedraaid; bloeitijd vrij vroeg.

'Katherine Havemeyer' wordt soms verkeerd gespeld als 'Katharine Havemeyer'. De plant valt met name op vanwege de zeer grote en relatief

brede bloeiwijzen, de sterk gevulde, licht-(blauw)paarse bloemen en de vrij vroege bloeitijd. Het is jarenlang één van de meest populaire tuinseringen geweest, maar valt de laatste jaren wat terug vanwege de relatief grote gevoeligheid voor "het zwart".
Qua bloemkleur en –type het meest vergelijkbaar met 'Paul Deschanel'. Hiervan verschilt 'Katherine Havemeyer' met name vanwege de vroegere bloeitijd, de iets sterker gevulde bloemen en de meer hartvormige bladbasis. Voor verschillen met 'Michel Buchner', zie aldaar.

S. vulgaris 'Krasavitsa Moskvy' (BEAUTY OF MOSCOW)
(Kolesnikov, 1947) – D I ***(foto 44, p.79)***

handelsaand. SCHÖNE VON MOSKAU (Duitsland)

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot zeer zwak roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, vrij breed, 10-15 × 6-11 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: gevuld, groot, 24-30 mm breed, wit tot lichtpaars (RHS-CC: 155D-78D), knoppen (licht)paars (RHS-CC: 78BC); kroonlobben 8-12, vrij smal, 13 × 8 mm, iets gedraaid; bloeitijd vrij laat.

'Krasavitsa Moskvy' wordt vaak verkeerd gespeld, bijvoorbeeld als 'Krasavica Moskvy' of 'Krasavitza Moskvy' Deze schrijfwijzen zijn vaak te wijten aan transcripties van deze cultivaraanduiding van het Russisch naar verschillende talen. De schrijfwijze hierbij aangehouden schrijfwijze 'Krasavitsa Moskvy' is de transcriptie naar het Engels.
Het is een kruising tussen 'Belle de Nancy' en 'Mitchurin'. De plant valt met name op vanwege de grote, gevulde, witte bloemen en paarse bloemknoppen. Qua bloemkleur en –type het best vergelijkbaar met 'Rustica'. Hiervan verschilt 'Krasavitsa Moskvy' echter vanwege de grotere en eerder wit verkleurende bloemen en het minder rood getinte jonge schot. In de sortimentsproef bleek 'Krasavitsa Moskvy' bloeirijker en vitaler dan 'Rustica'. Daarbij is deze cultivar de laatste jaren meer populair geworden in Nederland. Dit alles maakt dat de plant gerekend mag worden tot het topsortiment.
Helaas heeft de cultivar een in Nederland lastig uit te spreken cultivarnaam. Dit kan een verdere ontwikkeling van deze plant in Nederland in de weg staan. Voor consumenten zou daarom naast de cultivarnaam ook de handelsaanduiding BEAUTY OF MOSCOW gebruikt kunnen worden.

S. vulgaris 'Lucie Baltet'
(Baltet, voor 1888) – S V ***(foto 45, p.64 en 79)***
GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: vrij klein, 7-10 cm lang, (donker)groen, basis wigvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, middelbreed, 11-14 × 5-8 cm, halfdicht, tot 5 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: enkel, vrij klein, 13-17 mm breed, lichtpaars (RHS-CC: 76C), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donker(rood)paars (RHS-CC: 72B); kroonlobben 4, vrij smal, 8 × 5 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Vooral opvallend zijn de overwegend wigvormige bladbasis, de vele bloeiwijzen per tak, de rijke bloei en de vrij kleine, enkele, lichtpaarse bloemen. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met de vroeger bloeiende *S. hyacinthiflora* (×) 'Esther Staley' en 'Maiden's Blush'.
'Lucie Baltet' is een prachtige bloeirijke cultivar, de beste enkele lichtpaarse, en wordt daarom gerekend tot het topsortiment.

S. v. Ludwig Spaeth: **S. vulgaris 'Andenken an Ludwig Späth'**

S. vulgaris 'Macrostachya'
(Renaud, 1874) – S V

GROEIWIJZE: vrij laag, 1,5-2,5 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, basis afgerond; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, middelbreed, 12-14 × 8-9 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 20-23 mm breed, zeer lichtpaars (RHS-CC: 76D), knoppen lichtpaars (RHS-CC: 75C); kroonlobben 4, smal, 10 × 5 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Het meest typerend zijn de enkele, zeer lichtpaarse bloemen en de relatief smalle kroonlobben. Qua bloemkleur en –type het best vergelijkbaar met 'General Sherman'. Voor verschillen hiermee, zie aldaar.

S. v. 'Madame Stepman': **S. vulgaris 'Mme Florent Stepman'**

43 *Syringa vulgaris* 'Decaisne'

44 *Syringa vulgaris* 'Krasavitsa Moskvy' (BEAUTY OF MOSCOW)

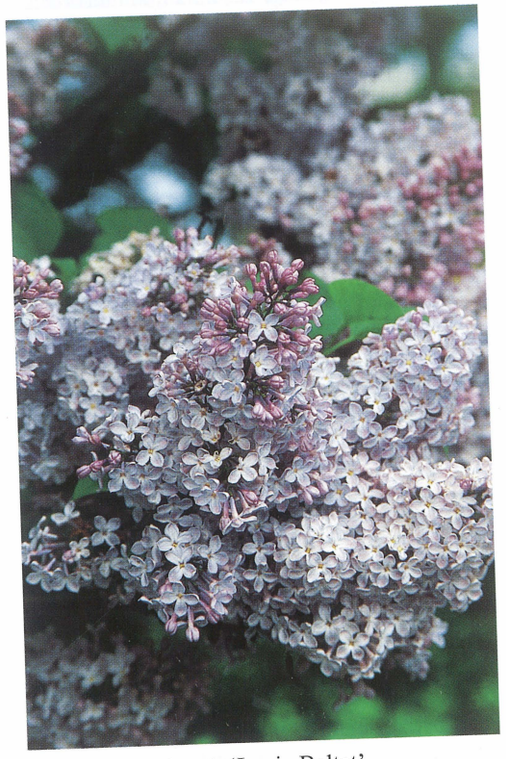
45 *Syringa vulgaris* 'Lucie Baltet'

46 *Syringa vulgaris* 'Marechal Foch'

S. v. 'Maiden's Blush': **S. hyacinthiflora 'Maiden's Blush'**

S. vulgaris 'Marceau'
(Lemoine, 1913) – S VI

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, basis afgerond; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 14-18 × 8-10 cm, vrij dicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, vrij groot, 32-26 mm breed, (donker)paars (RHS-CC: 77AB), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donker(rood)paars (RHS-CC: 71A); kroonlobben 4, breed, 15 × 14 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd vrij laat.

Vooral opvallend zijn de vele bloeiwijzen per tak, de enkele, (donker)paarse bloemen en de brede kroonlobben. Qua bloemkleur en –type het best vergelijkbaar met 'Anne Shiach'. Voor verschillen, zie aldaar. Ten opzichte van de bekende 'Andenken an Ludwig Späth' zijn de bloemen iets donkerder en hebben vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben. Bovendien is bloeitijd iets later.

S. vulgaris 'Maréchal Foch'
(Lemoine, 1924) – S VI ***(foto 46, p.79)***

GROEIWIJZE: zeer hoog, 4-6 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, basis afgerond; jonge schot sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, vrij breed, 16-24 × 12-17 cm, los, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, vrij groot, 24-28 mm breed, (lichtblauw)paars (RHS-CC: 82C), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen (donker)paars (RHS-CC 77AC); kroonlobben 4, vrij breed, 13 × 11 mm, iets gedraaid; bloeitijd vrij vroeg.

Vooral opvallend zijn de zeer hoge groeiwijze, de zeer grote bloeiwijzen, de vele bloeiwijzen per tak, de relatief losse bloeiwijze, de enkele (lichtblauw)paarse bloemen en de vrij vroege bloeitijd. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met 'Ruhm von Horstenstein', maar onder andere verschillend vanwege de hogere groeiwijze en de iets grotere bloemen en bloeiwijzen. Wellicht heeft deze cultivar invloed van *S.* × *hyacinthiflora*.
Op beperkte schaal wordt deze cultivar ook gebruikt als treksering.

S. vulgaris 'Maréchal Lannes'
(Lemoine, 1910) – D III

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (donker)groen, basis afgerond; jonge schot sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 17-22 × 12-15 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel tot iets gevuld, zeer groot, 32-40 mm breed, lichtblauwpaars (RHS-CC: 85BC), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen middelpaars (RHS-CC: 78B); kroonlobben 4(-8), middelbreed, 17 × 13 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Vooral opvallend zijn de grote bloeiwijzen en de zeer grote (grootst van alle) enkele tot iets gevulde, lichtblauwpaarse bloemen. Vanwege de zeer grote enkele tot iets gevulde bloemen is 'Maréchal Lannes' met geen enkele andere (lichtblauwpaarse) cultivar te verwarren.

S. vulgaris 'Marie Finon'
(Lemoine, 1923) – S I

GROEIWIJZE: vrij laag, 1,5-2,5 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (licht)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, middelbreed, 14-24 × 9-14 cm, vrij dicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 19-22 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, breed, 10 × 10 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'Marie Finon' is een trage groeier. De plant valt met name op vanwege de zeer grote bloeiwijzen, de enkele witte bloemen en brede kroonlobben. In de sortimentsproef viel de bloeirijkheid tegen. Van de lage enkelbloemige witte, was 'Gloire d'Aalsmeer' veel beter. Hiervan onderscheidt 'Marie Finon' zich met name vanwege de veel grotere bloeiwijzen en veel bredere kroonlobben.

S. vulgaris 'Marie Legraye'
(Legraye, 1879) – S I

GROEIWIJZE: (zeer) hoog, 3-5 m, vrij smal.
BLADEREN: groot, 10-15 cm lang, (licht)groen, basis hartvormig; jonge schot groen.

BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 15-22 × 10-15 cm, vrij dicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 15-22 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, breed, 10 × 9 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'Marie Legraye' werd vroeger veel gebruikt als treksering, maar heeft het af moeten leggen tegen 'Mme Florent Stepman'. Onder andere vanwege de wat krom groeiende takken. De plant wordt nog maar in beperkte mate gebruikt als treksering.
Het meest typerend zijn de grote bloeiwijzen, de vele bloeiwijzen per tak, de enkele witte bloemen en de brede kroonlobben. Qua bloemkleur en –type en hoogte te vergelijken met 'Mme Florent Stepman' en met 'Käte Härlin'. Van de eerste onderscheidt 'Marie Legraye' zich vanwege de grotere bloeiwijzen en bloemen en de bredere kroonlobben. Voor verschillen met 'Käte Härlin', zie aldaar.

S. vulgaris 'Michel Buchner'
(Lemoine, 1885) – D IV

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: vrij klein, 7-10 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, vrij breed, 16-24 × 12-17 cm, vrij dicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: half gevuld, groot, 24-30 mm breed, lichtpaars (RHS-CC: 80D-76B), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donkerpaars (RHS-CC: 77A); kroonlobben (4-) 8, breed, 12 × 11 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd laat.

Het meest kenmerkend zijn de zeer grote bloeiwijzen, de grote half gevulde, lichtpaarse bloemen, de brede kroonlobben en de late bloeitijd. 'Michel Buchner' lijkt veel op 'Katherine Havemeyer'. De eerste heeft echter lichtpaarse bloemen in plaats van licht(blauw)paars, bloeit later en heeft minder sterk gevulde bloemen. Voor verschillen met 'Mme Antoine Buchner' en 'Paul Thirion', zie aldaar.

S. vulgaris 'Miss Ellen Willmott'
(Lemoine, 1903) – D I ***(foto 48, p.83)***

syn. *S. vulgaris* 'Ellen Willmott'

GROEIWIJZE: vrij laag, 1,5-2,5 m, middelbreed.
BLADEREN: vrij klein, 7-10 cm lang, (licht)groen, basis wigvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, breed, 8-16 × 6-14 cm, vrij dicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: sterk gevuld, vrij klein, 15-19 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben ca. 12, vrij smal, 8 × 5 mm, iets gedraaid; bloeitijd vrij laat.

Het meest typerend is de overwegend wigvormige bladbasis, de relatief brede bloeiwijzen, de vele bloeiwijzen per tak en de sterk gevulde witte bloemen. Qua bloemkleur en –type en hoogte het best te vergelijken met 'Mme Casimir Périer'. Voor verschillen, zie aldaar. Van 'Souvenir d'Alice Harding' verschilt 'Miss Ellen Willmott' vanwege kleinere bloemen, smallere kroonlobben, latere bloei, minder dichte bloeiwijzen, wigvormige bladbasis en de lagere groeiwijze.
'Miss Ellen Willmott' is één van de mooiste dubbele witte Seringen, met name geschikt voor wat minder ruige beplantingen. Helaas wordt de populariteit in weg gestaan door het feit dat het in de kwekerijfase de takken minder snel groeien dan bij veel andere Seringen. Daar de prijs die een kweker krijgt voor zijn planten afhankelijk is van de taklengte en er voor alle *S. vulgaris* dezelfde norm en prijs geldt, is dit commercieel gezien een onaantrekkelijke cultivar. Als klanten bereid zijn om voor van nature lage cultivars meer te betalen is het probleem opgelost.

S. vulgaris 'Mme Antoine Buchner'
(Lemoine, 1909) – D V ***(foto 49, p.83)***

syn. *S. vulgaris* 'Antoine Buchner'

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-wigvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, vrij smal, 15-25 × 7-12 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: gevuld, middelgroot, 18-24 mm breed, lichtpaars (RHS-CC: 76B), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen middelpaars (RHS-CC: 78B); kroonlobben 8-12, vrij smal, 10 × 6 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd vrij laat.

De plant valt met name op vanwege de zeer grote bloeiwijzen en de gevulde, lichtpaarse bloemen. Qua bloemkleur en –type lijkt deze cultivar het meest op 'Michel Buchner' en 'Paul

Thirion'. Van de eerste verschilt 'Mme Antoine Buchner' het meest vanwege de sterker gevulde en iets kleinere bloemen en veel smallere kroonlobben. Het verschil met 'Paul Thirion' zit vooral in de hogere groeiwijze en grotere bloeiwijzen. In de categorie dubbele lichtpaarse, wordt 'Mme Antoine Buchner' beschouwd als de beste, vandaar opname in het topsortiment.

S. vulgaris 'Mme Casimir Périer'
(Lemoine, 1894) – D I

GROEIWIJZE: laag, 1,5-2 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 10-18 × 5-11 cm, halfdicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: half gevuld, middelgroot, 17-20 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben (4-) 8, vrij smal, 10 × 6 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Het meest typerend zijn de lage groeiwijze, de vele bloeiwijzen per tak en de half gevulde witte bloemen. Ver overtroffen door andere dubbelbloemige witte cultivars zoals 'Miss Ellen Willmott' en 'Souvenir d'Alice Harding'. Qua bloemkleur en –type en hoogte is 'Miss Ellen Willmott' het meest overeenkomstig. 'Mme Casimir Périer' heeft echter minder sterk gevulde bloemen en heeft iets grotere bloemen en bloeiwijzen.

S. vulgaris 'Mme Felix'
(Felix & Dykhuis, 1924) – S I

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, vrij smal.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-wigvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, breed, 10-20 × 9-16 cm, vrij dicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 16-22 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, breed, 10 × 9 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Het meest typerend zijn de relatief brede bloeiwijzen, de enkele witte bloemen en de brede kroonlobben. Qua bloemkleur en –type en hoogte zijn 'Flora 1953' (grotere bloeiwijzen en minder brede kroonlobben) 'Angel White' (lossere bloeiwijze, veel smallere kroonlobben en vroegere bloeitijd) en 'Prinses Beatrix' (veel smallere kroonlobben en vroegere bloeitijd).

S. vulgaris 'Mme Florent Stepman'
(Stepman-de Messemaeker, 1908) – S I
(foto 47, p.83)

syn. *S. vulgaris* 'Madame Stepman'
S. vulgaris 'Florent Stepman'
GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, lichtgroen, basis afgerond; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, breed, 10-20 × 6-16 cm, vrij dicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, vrij klein, 16-18 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, middelbreed, 8 × 6 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Dit is veruit de meest gebruikte treksering. Als tuinplant is 'Mme Florent Stepman' veel minder populair.
Het meest typerend zijn de vele bloeiwijzen per tak en de vrij kleine enkele witte bloemen. Voor verschillen met de vergelijkers 'Marie Legraye' en 'Käte Härlin', zie aldaar.

S. vulgaris 'Mme Lemoine'
(Lemoine, 1890) – D I

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (licht)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 15-22 × 10-14 cm, vrij dicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: sterk gevuld, middelgroot, 14-20 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben ca. 12, (vrij) smal, 9 × 5 mm, iets gedraaid; bloeitijd laat.

Vele tientallen jaren was dit in Nederland en vele andere landen de meest populaire witbloeiende tuinsering. Hoewel in Nederland de vraag naar 'Mme Lemoine' nog steeds groot is, zijn veel kwekers wat minder enthousiast vanwege de vrij grote ziektegevoeligheid (oa. Verticillium en het zwart). In de sortimentsproef moest 'Mme Lemoine' het afleggen tegen 'Souvenir d'Alice Harding' vanwege de grotere vitaliteit en bloeirijkheid. Door seringenkwekers wordt de betere kwaliteit van 'Souvenir d'Alice Harding' beaamd. Vandaar dat 'Mme Lemoine' niet opgenomen is in het topsortiment.
Het meest typerend zijn de grote bloeiwijzen, de sterk gevulde witte bloemen, de relatief (vrij) smalle kroonlobben en de late bloeitijd. 'Mme Lemoine' is te vergelijken met 'Souvenir d'Ali-

47 *Syringa vulgaris* 'Mme Florent Stepman'

48 *Syringa vulgaris* 'Miss Ellen Willmott'

49 *Syringa vulgaris* 'Mme Antoine Buchner'

50 *Syringa vulgaris* 'Mrs Edward Harding'

ce Harding', 'Monique Lemoine', 'Miss Ellen Willmott' en 'St Margaret'. Voor verschillen, zie aldaar.

S. vulgaris 'Monique Lemoine'
(Lemoine, 1939) – D I
GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (licht)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 15-22 × 9-12 cm, halfdicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: gevuld, groot, 25-30 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben (8-)12, vrij smal, 14 × 9 mm, iets gedraaid; bloeitijd laat.

'Monique Lemoine' is in Nederland een redelijk populaire cultivar, maar heeft het altijd af moeten leggen tegen 'Mme Lemoine'. Ook in deze sortimentsproef komt 'Monique Lemoine' niet naar voren als een topper, maar wordt in de categorie dubbele witte overtroffen door 'Souvenir d'Alice Harding'. Ook de nog hogere 'Sovetskaya Arktika' lijkt een betere te zijn (zie aldaar). Het meest typerend zijn de grote bloeiwijzen, de grote gevulde witte bloemen en de late bloeitijd. Ten opzichte van 'Mme Lemoine' is 'Monique Lemoine' hoger en heeft grotere en iets minder sterk gevulde bloemen. Ten opzichte van 'Souvenir d'Alice Harding' is de groeiwijze wat hoger en zijn de bloemen en bloeiwijzen groter en minder dicht, de bloeitijd later en de kroonlobben smaller. Ten opzichte van 'Sovetskaya Arktika' is de groeiwijze iets minder hoog, de kroonlobben minder gedraaid en de bloeitijd later.

S. vulgaris 'Mrs Edward Harding'
(Lemoine, 1922) – D VI *(foto 50, p.83)*

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-wigvormig; jonge schot sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, (vrij) breed, 15-26 × 12-20 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: half gevuld, groot, 23-30 mm breed, middelpaars (RHS-CC: 80BC), knoppen donkerpaars (RHS-CC: 77A); kroonlobben (4-) 8, vrij breed, 12 × 10 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Het meest typerend zijn de zeer grote en relatief brede bloeiwijzen en de grote, half gevulde, middelpaarse bloemen. 'Mrs Edward Harding' lijkt wel een iets grovere en wat lichtere 'Charles Joly'. Voor verdere verschillen, zie aldaar. Het is geen onaantrekkelijke cultivar, maar moet het afleggen tegen de betere vitaliteit en bloeirijkheid en de wat sterkere bloemkleur van 'Charles Joly'.

S. vulgaris 'Nadezhda'
(Kolesnikov, voor 1974) – D III

handelsaand. HOPE

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: groot, 10-15 cm lang, (donker)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 11-19 × 8-12 cm, vrij dicht, tot 4 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: sterk gevuld, groot, 20-30 mm breed, lichtblauw (RHS-CC: 91B), met duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen (licht)paars (RHS-CC: 78C); kroonlobben ca. 12, middelbreed, 11 × 8 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Deze relatief jonge Russische selectie is voor Nederland een goede aanwinst en wellicht een verbetering van 'Olivier de Serres'. In de sortimentsproef bleek 'Nadezhda' qua vertakking, vitaliteit en bloeirijkheid de meerdere. Daar de cultivar in Nederland nog nauwelijks wordt gekweekt, moet er eerst meer praktijkervaring opgedaan worden.
Het meest typerend zijn de grote bloemen, de rijke bloei en de sterk gevulde lichtblauwe bloemen met opvallende kleine witte vlekken op de hoekpunten van de kroonlobben. Ten opzichte van 'Olivier de Serres' is de bloeitijd iets vroeger en zijn de bloemen iets groter en sterker gevuld.

S. vulgaris 'Olivier de Serres'
(Lemoine, 1909) – D III *(foto 51, p.87)*

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, vrij breed, 12-20 × 8-14 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: gevuld, vrij groot, 20-26 mm breed, lichtblauw (RHS-CC: 91B), met duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen (licht)paars (RHS-CC: 80C); kroonlobben 8-12, middelbreed, 11 × 8 mm, iets gedraaid; bloeitijd laat.
Vooral opvallend zijn de gevulde lichtblauwe bloemen met opvallende kleine witte vlekken op de hoekpunten van de kroonlobben en de late bloeitijd. Qua bloemkleur en –type het meest vergelijkbaar met 'Nadezhda' en in iets mindere mate met 'Prof. Hoser' en 'Président Grévy'. Voor verschillen zie aldaar.

'Olivier de Serres' wordt voorlopig nog beschouwd als de topper onder de dubbele blauwe, maar wordt wellicht overtroffen door 'Nadezda' (zie aldaar).

S. vulgaris 'Paul Deschanel'
(Lemoine, 1924) – D VI

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, lichtgroen, basis afgerond-wigvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: zeer groot, middelbreed, 15-28 × 8-16 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: gevuld, groot, 24-30 mm breed, licht(blauw)paars (RHS-CC: 84B), met duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donker(rood)paars (RHS-CC: 72A); kroonlobben 8-12, vrij breed, 14 × 11 mm, iets gedraaid; bloeitijd vrij laat.

Vooral opvallend zijn de zeer grote bloeiwijzen en de grote gevulde licht(blauw)paarse bloemen, met opvallende kleine witte vlekken op de hoekpunten van de kroonlobben. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met 'Katherine Havemeyer' en 'Belle de Nancy', voor verschillen zie aldaar. 'Paul Deschanel' wordt overtroffen door 'Belle de Nancy'.

S. vulgaris 'Paul Thirion'
(Lemoine, 1905) – D VI

GROEIWIJZE: laag, 1,5-2 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-wigvormig; jonge schot sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 12-20 × 8-12 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: gevuld, vrij groot, 23-28 mm breed, lichtpaars (RHS-CC: 76B), knoppen donker(rood)paars (RHS-CC: 70AB); kroonlobben 8-12, middelbreed, 12 × 9 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.
Vooral opvallend zijn de lage groeiwijze en de gevulde lichtpaarse bloemen. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met 'Michel Buchner' en 'Mme Antoine Buchner'. Voor verschillen met de betere 'Mme Antoine Buchner', zie aldaar. Ten opzichte van 'Michel Buchner' is de groeiwijze lager, zijn de bloeiwijzen kleiner, de bloemen sterker gevuld en iets groter en is de bloeitijd iets vroeger.

S. vulgaris 'Président Grévy'
(Lemoine, 1886) – D III

GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, middelbreed.
BLADEREN: vrij groot, 10-13 cm lang, middengroen, basis afgerond; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 14-22 × 9-12 cm, vrij dicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: half gevuld, middelgroot, 17-23 mm breed, lichtblauw (RHS-CC: 91B), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen (licht)paars (RHS-CC: 80C); kroonlobben (4-) 8, middelbreed, 11 × 8 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Vooral opvallend zijn de grote bloeiwijzen en de half gevulde lichtblauwe bloemen. 'Président Grévy' is het best vergelijkbaar met 'Olivier de Serres', maar verschilt vanwege de hogere groeiwijze, minder sterk gevulde en iets grotere bloemen en de iets vroegere bloeitijd.

S. vulgaris 'President Lincoln'
(Dunbar, 1916) – S II(I)

GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, middelbreed.
BLADEREN: groot, 10-15 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 16-20 × 10-13 cm, los, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, vrij klein, 17-19 mm breed, lichtblauw (RHS-CC: 91BC), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen; kroonlobben 4, middelbreed, 8 × 6 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd vrij vroeg.

'President Lincoln' is een zaailing van *S. vulgaris* 'Virginalis'. De plant valt met name op vanwege de vele bloeiwijzen per tak, relatief losse bloeiwijze, vrij kleine enkele, lichtblauwe bloemen en vrij vroege bloeitijd. Qua bloemkleur en –type het best vergelijkbaar met 'Decaisne'. Voor verschillen hiermee, zie aldaar.

S. vulgaris 'Primrose'
(G. Maarse 1949) – S I *(foto 52, p.87)*

syn. *S. vulgaris* 'Yellow Wonder'
handelsaand. STERNTALER (Duitsland)
GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, middelbreed.
BLADEREN: groot, 10-15 cm lang, middengroen; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, vrij smal, 8-17 × 5-8 cm, vrij dicht, tot 5 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: enkel, vrij klein, 14-17 mm breed, lichtgeel (RHS-CC: 10D), later creamwit, knoppen lichtgeel; kroonlobben 4, middelbreed, 7 × 5 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'Primrose' is een mutant van 'Marie Legraye', ontstaan bij de Fa. Maarse te Aalsmeer. Voor het eerst geïntroduceerd door J. Spek, Boskoop, 1949. In Nederland is er minimaal één verkeerde kloon onder deze naam in omloop; deze is zuiver wit. Volgens Fiala (1988) bestaat er een afwijkende kloon, afkomstig van het Holden Arboretum, die hij aanduidt als 'Primrose' (Holden). In praktijk en ook volgens de mensen van het Holden Arboretum zelf, is er geen verschil met de originele 'Primrose'. In Duitsland wordt 'Primrose' verhandeld onder de handelsnaam STERNTALER.
De plant valt met name op vanwege de vele bloeiwijzen per tak, de rijke bloei en de vrij kleine enkele, lichtgele bloemen. Vanwege de wat afwijkende kleur en goede groei en bloeirijkheid is 'Primrose' een zeer waardevolle Sering. De cultivar wordt beschouwd als de topper onder de enkele witte.

S. vulgaris 'Prinses Beatrix'
(Maarsen, P.& G., 1938) – S I

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, lichtgroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 8-18 × 5-11 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 17-21 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, vrij smal, 11 × 7 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd vroeg.

Het meest typerend zijn de enkele, witte bloemen en vroege bloeitijd. Qua bloemkleur en –type en planthoogte vergelijkbaar met 'Angel White' en 'Mme Felix'. Voor verschillen met 'Mme Felix', zie aldaar. Ten opzichte van 'Angel White' verschilt 'Prinses Beatrix' vanwege de vroegere bloeitijd en sterker gedraaide kroonlobben.

S. vulgaris 'Prof. Hoser'
(Hoser, voor 1930) – D III

GROEIWIJZE: laag, 1,5-2 m, breed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: groot, vrij breed, 12-22 × 7-16 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: half gevuld, middelgroot, 15-20 mm breed, lichtblauw (RHS-CC: 91B), met duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen (licht)paars (RHS-CC: 80D); kroonlobben (4-) 8, breed, 9 × 8 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

Het meest kenmerkend zijn de lage en brede groeiwijze, de grote bloeiwijzen, de half gevulde lichtblauwe bloemen met opvallende kleine witte vlekken op de hoekpunten van de kroonlobben en de brede kroonlobben. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met 'Olivier de Serres' en 'Nadezhda', maar verschilt hiervan met name vanwege de lagere groeiwijze, minder gevulde bloemen en bredere kroonbladen. 'Prof. Hoser' is een subtopper, vooral geschikt voor wat fijnere beplanting.
'Prof. Hoser' een zogenaamde entchimeer van 'Dame Blache' en 'Président Poincaré'.

S. v. 'Professor Hugo de Vries': **S. vulgaris 'Hugo de Vries'**

S. vulgaris 'Réaumur'
(Lemoine, 1904) – S VI

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, basis afgerond-hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 15-23 × 8-13 cm, vrij dicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 20-24 mm breed, middelpaars (RHS-CC: 77B), knoppen donkerpaars (RHS-CC: 77A); kroonlobben 4, vrij breed, 11 × 9 mm, niet of nauwelijks gedraaid; bloeitijd vrij laat.

51 *Syringa vulgaris* 'Olivier de Serres'

52 *Syringa vulgaris* 'Primrose'

53 *Syringa vulgaris* 'Ruhm von Horstenstein'

54 *Syringa vulgaris* 'Souvenir d'Alice Harding'

Het meest typerend zijn de grote bloeiwijzen en de enkele middelpaarse bloemen. Het meest vergelijkbaar met 'Andenken an Ludwig Späth', maar verschilt vanwege de iets minder grote bloeiwijzen en planthoogte en de iets latere bloeitijd. Voor verschillen met 'Vesper', zie aldaar. Daar de plant in de meeste jaren minder rijk bloeit dan 'Andenken an Ludwig Späth', is 'Réaumur' hieraan ondergeschikt.

S. vulgaris 'Riet Bruidegom'
(Eveleens Maarse, 1950) – S I

GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, smal.
BLADEREN: groot, 10-15 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: groot, smal, 15-21 × 4-9 cm, los, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 18-21 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben 4, middelbreed, 10 × 7 mm, iets gedraaid; bloeitijd laat.

'Riet Bruidegom' is een kruising tussen 'Reine Elisabeth' en 'Mme Florent Stepman'. Het meest kenmerkend zijn de smalle groeiwijze, de grote, relatief smalle, losse bloeiwijzen, de enkele witte bloemen en de late bloeitijd. 'Riet Bruidegom' verschilt van 'Mme Florent Stepman' vanwege de iets grotere bloemen en bloeiwijzen en de minder talrijke bloeiwijzen per tak.

S. vulgaris 'Ruhm von Horstenstein'
(Wilke, 1928) – S VI ***(foto 36 p.66, 53 p.87)***

syn. *S. vulgaris* 'Glory of Horstenstein'

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: groot, 10-15 cm lang, donkergroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: groot, middelbreed, 13-21 × 8-12 cm, vrij dicht, tot 5 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 20-25 mm breed, (lichtblauw)paars (RHS-CC: 82C), met vrij duidelijke witte vlekjes op de hoeken van de kroonlobben, knoppen donkerpaars (RHS-CC: 77A); kroonlobben 4, vrij breed, 12 × 10 mm, iets gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'Ruhm von Horstenstein' is een snelle groeier, ook in de teeltfase. De plant valt met name op vanwege de grote bloeiwijzen, de vele bloeiwijzen per tak, de rijke bloei en de enkele (licht-blauw)paarse bloemen. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met 'Agincourt Beauty' 'Marechal Foch' en 'G.J. Baardse'. Voor verschillen, zie aldaar.
Het is een zeer bloeirijke en sterke Sering, een onbetwiste topper. Op beperkte schaal wordt deze cultivar ook gebruikt als treksering.

S. vulgaris 'Rustica'
(Lemoine, 1950) – D IV

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, vrij breed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, lichtgroen, basis afgerond; jonge schot sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: vrij klein, (vrij) breed, 10-16 × 6-12 cm, halfdicht, tot 4 pluimen per tak.
BLOEMEN: gevuld, middelgroot, 16-24 mm breed, zeer licht(blauw)paars, later wit (RHS-CC: 84CD), knoppen (licht)paars (RHS-CC: 80C); kroonlobben 8-12, vrij smal, 11 × 7 mm, iets gedraaid; bloeitijd laat.

Vooral opvallend zijn de relatief brede bloeiwijzen, de gevulde licht(blauw)paarse en later witte bloemen en paarse bloemknoppen en de late bloeitijd. Het best vergelijkbaar met 'Krasavitsa Moskvy'. Voor verschillen, zie aldaar. De bloeirijkheid viel gedurende de sortimentsproef in de meeste jaren wat tegen. 'Rustica' wordt onder andere daarom overtroffen door 'Krasavitsa Moskvy' (BEAUTY OF MOSCOW).

S. v. SCHÖNE VON MOSKAU: **S. vulgaris 'Krasavitsa Moskvy'**

S. vulgaris 'Sensation'
(Eveleens Maarse, 1938) – S VII&I ***(foto 55, p.89)***

GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, (donker)groen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot vrij sterk roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, smal, 15-20 × 6-8 cm, los, tot 3 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 18-25 mm breed, middelpaars (RHS-CC: 80B) met opvallend witte randen, knoppen donker(rood)paars (RHS-CC: 71A); kroonlobben 4, middelbreed, 11 × 8 mm, iets gedraaid; bloeitijd vrij laat.

'Sensation' is een mutant van 'Hugo de Vries'; een zg. periclinaal chimeer. De plant valt met name op vanwege de relatief smalle en losse

55 *Syringa vulgaris* 'Sensation'

bloeiwijzen, de rijke bloei en de enkele middelpaarse bloemen met opvallend witte randen. Vanwege de tweekleurige bloemen is deze cultivar met geen enkele andere te verwarren. De breedte van de witte randen kan nogal verschillen tussen planten of binnen dezelfde plant. Vooral bij weefselkweekvermeerdering kunnen er grote verschillen ontstaan. Een deel van de planten heeft dan (vies-) witte bloemen, ongeschikt voor de handel.
'Sensation' heeft zich in Nederland ontwikkeld tot een topper onder de tuinseringen. Zeker terecht, niet alleen vanwege de bijzondere bloemkleur, maar ook vanwege de bloeirijkheid en goede groei.

S. vulgaris 'Souvenir d'Alice Harding'
(Lemoine, 1938) – D I ***(foto 37, 54, p.87)***

syn. *S. vulgaris* 'Alice Harding'

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, breed, 10-18 × 10-15 cm, zeer dicht, tot 4 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: sterk gevuld, middelgroot, 18-25 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben ca. 12, middelbreed, 11 × 8 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

De plant valt met name op vanwege de relatief brede en zeer dichte bloeiwijzen, de rijke bloei en de sterk gevulde witte bloemen. Vergelijkbaar met 'Miss Ellen Willmott', 'Mme Lemoine', 'Monique Lemoine' en 'St Margaret'. Ten opzichte van 'Mme Lemoine' zijn de bloeiwijzen kleiner en dichter, zijn de kroonlobben iets breder en is de bloeitijd wat vroeger. Voor verschillen met de andere cultivars, zie aldaar. Van al deze dubbele witte cultivars wordt 'Souvenir d'Alice Harding' nu als de beste beschouwd, onder andere vanwege de geringe problemen met ziekten en vanwege de grote en zekere bloeirijkheid.

S. v. 'Souvenir de Louis Spaeth': **S. vulgaris 'Andenken an Ludwig Späth'**

S. vulgaris 'Sovetskaya Arktika'
(Kolesnikov, 1955) – D I

handelsaand. SOVIET ARCTIC
GROEIWIJZE: zeer hoog, 4-6 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, middelbreed, 15-19 × 9-11 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak, zeer bloeirijk.
BLOEMEN: sterk gevuld, groot, 20-30 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben ca. 12, vrij smal, 15 × 9 mm, vrij sterk gedraaid; bloeitijd middelvroeg.

'Sovetskaya Arktika' is een kruising tussen 'Mme Lemoine' en een hybride van 'Sniezhinka' en 'Mme Casimir Périer'. Het meest kenmerkend zijn de zeer hoge groeiwijze, de rijke bloei, de grote, sterk gevulde witte bloemen en de vrij sterk gedraaide kroonbladen. Een mooie hoge dubbele witte cultivar, die in Nederland nog nauwelijks wordt gekweekt. De plant moet zich hier nog wat meer bewijzen, maar lijkt in ieder geval de dames 'Mme Lemoine' en 'Monique Lemoine' te overtreffen. Voor verschillen met deze laatste, zie aldaar.

S. v. SOVIET ARCTIC: **S. vulgaris 'Sovetskaya Arktika'**

S. vulgaris 'St Margaret'
(Blacklock, ca. 1957) – D I

handelsaand. FRAU HOLLE (Duitsland)

GROEIWIJZE: middelhoog, 2-3 m, middelbreed.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot groen.
BLOEIWIJZEN: groot, smal, 14-21 × 6-9 cm, zeer dicht, tot 5 pluimen per tak.
BLOEMEN: sterk gevuld, middelgroot, 22-25 mm breed, wit (RHS-CC: 155D), knoppen licht(groen)geel; kroonlobben ca. 12, vrij breed, 10 × 8 mm, iets gedraaid; bloeitijd vrij laat.

Het meest typerend zijn de grote, relatief smalle en zeer dichte bloeiwijzen, de vele bloeiwijzen per tak en de sterk gevulde witte bloemen. 'St Margaret' komt het meest overeen met 'Souvenir d'Alice Harding', maar verschilt vanwege de iets grotere en smallere bloeiwijzen, de minder sterk gedraaide kroonlobben en de iets latere bloei. In de sortimentsproef bleek 'Souvenir d'Alice Harding' een sterkere en bloeirijkere cultivar.

S. v. STERNTALER: **S. vulgaris 'Primrose'**

S. vulgaris 'Vesper'
(Flemming, 1981) – S VII/II

GROEIWIJZE: hoog, 3-4 m, vrij smal.
BLADEREN: middelgroot, 9-12 cm lang, middengroen, basis afgerond-hartvormig; jonge schot iets roodachtig getint.
BLOEIWIJZEN: middelgroot, breed, 14-20 × 14-16 cm, halfdicht, tot 3 pluimen per tak.
BLOEMEN: enkel, middelgroot, 16-23 mm breed, middelpaars (RHS-CC: 80B), knoppen donker(rood)paars (RHS-CC: 71A); kroonlobben 4, breed, 11 × 11 mm, iets gedraaid; bloeitijd vrij laat.

Het meest typerend zijn de relatief brede bloeiwijze, de enkele middelpaarse bloemen en de brede kroonlobben. Qua bloemkleur en –type vergelijkbaar met 'Andenken an Ludwig Späth' (oa. grotere en smallere bloeiwijzen en latere bloeitijd), 'Réaumur' (oa. grotere bloeiwijzen en iets mindere brede kroonlobben) en 'Hugo de Vries' (oa. smallere bloeiwijzen en iets minder brede kroonlobben).

S. v. 'White Angel': **S. vulgaris 'Angel White'**

S. v. 'Yellow Wonder': **S. vulgaris 'Primrose'**

Niet beoordeelde cultivars

Dit zijn cultivars die niet beoordeeld zijn, maar nog wel op kleine schaal in Nederland verhandeld worden en/of in openbare tuinen staan.

S. × hyacinthiflora 'Clarke's Giant'
(Clarke, 1948) – S III
Groeiwijze hoog. Bladeren groot; jonge schot iets roodachtig. Bloeiwijzen 2-3 per tak, 20-26 cm lang (zeer groot). Bloemen enkel, rozeblauw, 2,5-3,5 cm breed. Bloeitijd vroeg.

S. vulgaris 'Ambassadeur'
(Lemoine, 1930) – S III
Bloemen enkel, blauw. Bloeitijd middelvroeg.

S. vulgaris 'Arthur William Paul'
(Lemoine, 1898) – D VII
Bladeren middelgroot; jong schot roodachtig. Bloeiwijzen 2-4 per tak, 14-16 cm lang. Bloemen dubbel, paarsrood, 1,2-1,5 cm breed. Bloeitijd middelvroeg.

S. v. BANNER OF LENIN: **S. vulgaris 'Znamia Lenia'**

S. vulgaris 'Charles X'
(onbekend, voor 1830) – S VI ***(foto 56, p.93)***
Groeiwijze middelhoog. Bladeren middelgroot; jonge schot iets roodachtig. Bloeiwijzen 2-3 per tak, 14-16 cm lang. Bloemen enkel, lichtpaars, ca. 1 cm breed. Bloeitijd middelvroeg. Er zijn verschillende klonen onder deze naam in omloop. Genoemd naar een Franse koning. Het was de eerste Sering met een moderne cultivarnaam. Op beperkte schaal wordt deze cultivar ook gebruikt als treksering.

S. vulgaris 'Dark Koster'
(J. Eveleens, ca. 1935) – S III 5
Bloemen blauwpaars. Mutatie van 'Hugo Koster'; wellicht zijn er meerdere klonen onder deze naam in omloop. Pas vanaf 1985 is deze cultivar massaal vermeerderd (door kwekerij Maarse) voor gebruik als trekheester.

S. vulgaris 'Dr Lindley'
(Libert, Darimont, 1858) – S IV
Bloemen enkel, blauwpaars.

S. vulgaris 'Firmament'
(Lemoine, 1932) – S III ***(foto 57, p.93)***
Groeiwijze middelhoog. Bloemen enkel, blauw.

S. vulgaris 'Galina Ulinova'
(Kolesnikov, voor 1959) – S I
Groeiwijze middelhoog. Bladeren middelgroot, (licht)groen; jonge schot groen. Bloemen enkel, wit, 1,9-2,4 cm breed. Bloeitijd middelvroeg.

S. vulgaris 'General Grant'
(Dunbar, 1917) – S VII
Bloemen enkel, paars.

S. vulgaris 'General John Pershing'
(Dunbar, 1917) – D III
Bloemen dubbel, lichtblauw. Niet te verwarren met 'Général Pershing' (Lemoine, 1924), een cultivar met dubbele roze / lichtpaarse bloemen.

S. v. 'General Poincaré': **S. vulgaris 'Président Poincaré'**

S. vulgaris 'Geraldine Smith'
(Rankin, voor 1963) – S I
Bloemen enkel, wit.

S. vulgaris 'Gerrie Schoonenberg'
(Eveleens Maarse, 1948) – S I
Bloemen enkel, wit. Kruising tussen 'Maréchal Foch' en 'Excellent'.

S. vulgaris 'Henri Robert'
(Lemoine, 1936) – D II
Bloemen dubbel, violet.

S. vulgaris 'Hugo Koster'
(Koster, 1914) – S IV
Bladeren middelgroot, lichtgroen; geen roodverkleuring van jonge schot. Bloeiwijzen 4-6 per tak, 14-18 cm lang. Bloemen enkel, blauwviolet, 1,4-1,7 cm breed. Bloeitijd middelvroeg. Op beperkte schaal wordt deze cultivar ook gebruikt als treksering.

S. vulgaris 'Johan 'Mensing'
(Eveleens Maarse, 1938) – S II
Bladeren groot; jong schot roodachtig. Bloeiwijzen 2-5 per tak, 16-22 cm lang. Bloemen enkel, paarsviolet, 1,8-2,2 cm breed. Bloeitijd vroeg. Kruising tussen 'Marie Legraye' en 'Mme Florent Stepman'.

S. vulgaris 'Königin Luise'
(Pfitzer, 1921) – S I
Bloemen enkel, wit.

S. vulgaris 'Lavaliensis'
(onbekend, voor 1865) – S V *(foto 58, p.93)*
Bladeren groot; jonge schot iets roodachtig. Bloeiwijzen 4-8 per tak, 25-27 cm lang. Bloemen enkel, roze-lila, 1,4-1,8 cm breed. Bloeitijd vroeg. Op beperkte schaal wordt deze cultivar ook gebruikt als treksering.

S. vulgaris 'Léon Gambetta'
(Lemoine, 1907) – D IV
Bloemen dubbel, blauwviolet. Bloeitijd vrij vroeg.

S. vulgaris 'Maud Notcutt'
(Notcutt, Engeland) – S I
Groeiwijze hoog. Bloeiwijzen groot, tot 30 cm lang. Bloemen enkel, wit. De selectie is afkomstig van Dirk Eveleens Maarse. Het is mogelijk een synoniem van 'Flora 1953' (zie aldaar).

S. v. 'Mevrouw Dr Kenis': **S. vulgaris 'Souvenir de Mevrouw Dr Kenis'**

S. vulgaris 'Monge'
(Lemoine, 1913) – S VII
Groeiwijze hoog. Bloemen enkel, paars.

S. vulgaris 'Mont Blanc'
(Lemoine, 1915) – S I *(foto 59, p.93)*
Bloemen enkel, wit. Bloeitijd laat.

S. vulgaris 'Peerless Pink'
(Eveleens Maarse, 1953) – S IV
Bloemen enkel, blauwviolet. Kruising tussen 'Excellent' en 'Johan Mensing'.

S. vulgaris 'Président Loubet'
(Lemoine, 1901) – D VI
Bloemen dubbel, paars(rood).

S. vulgaris 'Président Poincaré'
(Lemoine, 1913) – D VI
syn. 'General Poincaré'
Bloeiwijzen groot. Bloemen dubbel, magenta.

S. vulgaris 'Savonarole'
(Lemoine, 1935) – D III
Bladeren donkergroen, middelgroot, met roodachtig jong schot. Bloeiwijzen 2-4 per tak, 12-16 cm lang. Bloemen dubbel, violetblauw, 1,2-1,6 cm breed. Bloeitijd laat. Soms foutief gespeld als 'Savanarole'.

S. vulgaris 'Souvenir de Mevrouw Dr Kenis
(Nelen, 1936) – S II
syn. 'Souvenir de Mme Edmond Kenis'; 'Mevrouw Dr Kenis'
Bladeren groot, middengroen, met roodachtig jong schot. Bloeiwijzen 2-3 per tak, ietwat hangend. Bloemen enkel, lichtblauw-violet, 2-2,6 cm breed. Bloeitijd vroeg.

S. v. 'Souvenir de Mme Edmond Kenis': **S. vulgaris 'Souvenir de Mevrouw Dr Kenis'**

S. v. STANDARD OF LENIN: **S. vulgaris 'Znamia Lenia'**

S. vulgaris 'Vestale'
(Lemoine, 1910) – S I
Groeiwijze laag. Bloemen enkel, wit.

S. vulgaris 'White Swan'
(Havemeyer, voor 1942) – S I
Bloemen enkel, wit. Wellicht een synoniem van 'Mont Blanc'.

S. vulgaris 'Znamia Lenia'
(Kolesnikov, voor 1959) – S VII-IV
handelsaand. BANNER OF LENIN; STANDARD OF LENIN
Bloemen enkel, paars.

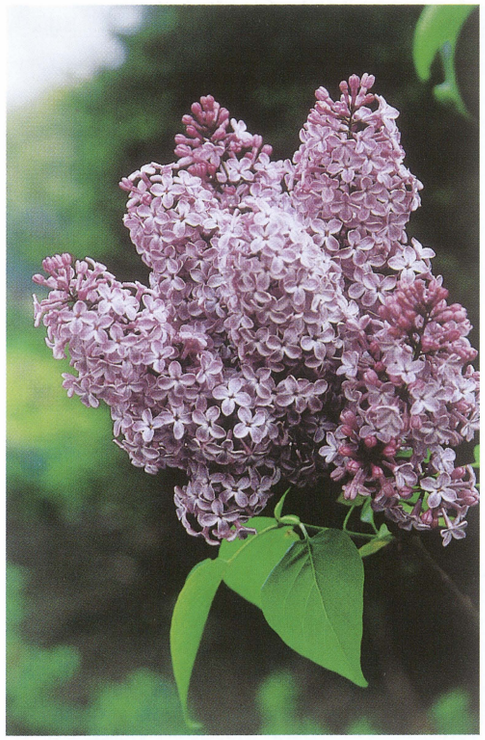
56 *Syringa vulgaris* 'Charles X'

57 *Syringa vulgaris* 'Firmament'

58 *Syringa vulgaris* 'Lavaliensis'

59 *Syringa vulgaris* 'Mont Blanc'

Naam	hoogte	bloeiwijze	bloemtype	bloemkleur	bloeitijd
S. × hyacinthiflora					
'Esther Staley'	zeer hoog	middelgroot	enkel	(licht)paars	vroeg
'Maiden's Blush'	vrij laag	vrij klein	enkel	lichtpaars	vroeg
S. vulgaris					
'Agincourt Beauty'	middelhoog	vrij klein	enkel	(blauw)paars	middelvroeg
'Alphonse Lavallée'	middelhoog	vrij klein	gevuld	lichtblauwpaars	middelvroeg
'Ami Schott'	middelhoog	zeer groot	sterk gevuld	lichtblauwpaars	middelvroeg
'Andenken an Ludwig Späth'	hoog	zeer groot	enkel	middelpaars	middelvroeg
'Angel White'	middelhoog	middelgroot	enkel	wit	middelvroeg
'Anne Shiach'	middelhoog	groot	enkel	donkerpaars	laat
'Aucubaefolia'	vrij laag	middelgroot	enkel tot iets gevuld	lichtblauw	middelvroeg
'Belle de Nancy'	middelhoog	middelgroot	(half) gevuld	licht(blauw)paars	laat
'Cavour'	middelhoog	groot	enkel	blauwpaars	middelvroeg
'Charles Joly'	hoog	groot	half gevuld	donkerpaars	middelvroeg
'De Miribel'	middelhoog	middelgroot	enkel	blauwpaars	vrij laat
'Decaisne'	vrij laag	groot	enkel	lichtblauw	middelvroeg
'Edith Cavell'	middelhoog	groot	half gevuld	wit	vrij laat
'Flora 1953'	middelhoog	zeer groot	enkel	wit	middelvroeg
'G.J.Baardse'	zeer hoog	zeer groot	enkel	(blauw)paars	middelvroeg
'General Sherman'	middelhoog	groot	enkel	zeer lichtpaars	vrij vroeg
'Gloire d'Aalsmeer'	laag	vrij klein	enkel	wit	vrij laat
'Hugo de Vries'	zeer hoog	middelgroot	enkel	middelpaars	laat
'J.R. Koning'	middelhoog	middelgroot	enkel	blauwpaars	middelvroeg
'Joan Dunbar'	middelhoog	vrij klein	gevuld	wit	laat
'Käte Härlin'	hoog	middelgroot	enkel	wit	middelvroeg
'Katherine Havemeyer'	middelhoog	zeer groot	sterk gevuld	licht(blauw)paars	vrij vroeg
'Krasavitsa Moskvy'	middelhoog	vrij klein	gevuld	wit tot lichtpaars	vrij laat
'Lucie Baltet'	middelhoog	vrij klein	enkel	lichtpaars	middelvroeg
'Macrostachya'	vrij laag	vrij klein	enkel	zeer lichtpaars	middelvroeg
'Marceau'	middelhoog	middelgroot	enkel	(donker)paars	vrij laat
'Maréchal Foch'	zeer hoog	zeer groot	enkel	(lichtblauw)paars	vrij vroeg
'Maréchal Lannes'	middelhoog	groot	enkel tot iets gevuld	lichtblauwpaars	middelvroeg
'Marie Finon'	vrij laag	zeer groot	enkel	wit	middelvroeg
'Marie Legraye'	(zeer) hoog	groot	enkel	wit	middelvroeg
'Michel Buchner'	middelhoog	zeer groot	half gevuld	lichtpaars	laat
'Miss Ellen Willmott'	vrij laag	vrij klein	sterk gevuld	wit	vrij laat
'Mme Antoine Buchner'	middelhoog	zeer groot	gevuld	lichtpaars	vrij laat
'Mme Casimir Périer'	laag	middelgroot	half gevuld	wit	middelvroeg
'Mme Felix'	middelhoog	middelgroot	enkel	wit	middelvroeg
'Mme Florent Stepman'	hoog	middelgroot	enkel	wit	middelvroeg
'Mme Lemoine'	middelhoog	groot	sterk gevuld	wit	laat
'Monique Lemoine'	hoog	groot	gevuld	wit	laat
'Mrs Edward Harding'	middelhoog	zeer groot	half gevuld	middelpaars	middelvroeg
'Nadezhda'	middelhoog	middelgroot	sterk gevuld	lichtblauw	middelvroeg
'Olivier de Serres'	middelhoog	middelgroot	gevuld	lichtblauw	laat
'Paul Deschanel'	middelhoog	zeer groot	gevuld	licht(blauw)paars	vrij laat
'Paul Thirion'	laag	middelgroot	gevuld	lichtpaars	middelvroeg
'Président Grévy'	hoog	groot	half gevuld	lichtblauw	middelvroeg
'President Lincoln'	hoog	middelgroot	enkel	lichtblauw	vrij vroeg
'Primrose'	hoog	middelgroot	enkel	lichtgeel	middelvroeg
'Prinses Beatrix'	middelhoog	middelgroot	enkel	wit	vroeg
'Prof. Hoser'	laag	groot	half gevuld	lichtblauw	middelvroeg

Naam	hoogte	bloeiwijze	bloemtype	bloemkleur	bloeitijd
'Réaumur'	middelhoog	groot	enkel	middelpaars	vrij laat
'Riet Bruidegom'	hoog	groot	enkel	wit	laat
'Ruhm von Horstenstein'	middelhoog	groot	enkel	(lichtblauw)paars	middelvroeg
'Rustica'	middelhoog	vrij klein	gevuld	zeer licht(blauw)paars	laat
'Sensation'	hoog	middelgroot	enkel	paars & witte rand	vrij laat
'Souvenir d'Alice Harding'	middelhoog	middelgroot	sterk gevuld	wit	middelvroeg
'Sovetskaya Arktika'	zeer hoog	middelgroot	sterk gevuld	wit	middelvroeg
'St Margaret'	middelhoog	groot	sterk gevuld	wit	vrij laat
'Vesper'	hoog	middelgroot	enkel	middelpaars	vrij laat

Aanbevolen cultivars per kleurgroep

Wit
'Miss Ellen Willmott' (dubbel)
'Primrose' (enkel)
'Souvenir d'Alice Harding' (dubbel)

Lichtblauw
'Decaisne' (enkel)
'Olivier de Serres' (dubbel)

Lichtpaars
'Belle de Nancy' (dubbel)
'Krasavitsa Moskvy' (dubbel)
'Lucie Baltet' (enkel)
'Mme Antoine Buchner' (dubbel)

Paars
'Andenken an Ludwig Späth' (enkel)
'Charles Joly' (dubbel)
'G.J. Baardse' (enkel)
'Ruhm von Horstenstein' (enkel)
'Sensation' (enkel, tweekleurig)

Literatuur

ALBRECHT, H.-J. (1992): Aktuelle Fliedersorten – Gartenpraxis 11, p. 20-23
ALEXANDER, J.H. III (1996): Would a lilac by any other name smell so sweet5 A search for fragrance – Arnoldia 56 (1): 25-28.
BEAN, W.J. (1980): Trees & shrubs vol. IV – John Murrey Ltd., 8ste editie, 808 p.
BERG, A.J. VAN DEN (1988): Teelt van Seringen – Consulentschap in algemene dienst van de bloemisterij, Aalsmeer-Utrecht.
CULLEN, J.C.M. ET AL., (1997): The European Garden Flora, vol. V – Cambridge University Press, 646 p.
EVELEENS MAARSE, D. (1954): Some remarks on my new lilacs – Dendron 1(1):11-13.
FIALA, J.L. (1988): Lilacs, the genus *Syringa* – Timber Press, USA
HUXLEY, A., M. GRIFFITHS, M. LEVY (eds.) (1992): The new Royal Horticultural Society dictionary of gardening – MacMillian, Londen.
MCKELVEY, S.D. (1928): The lilac; A monograph - Macmillan Company, New York, 581 p..
PHILLIPS, R. EN M. RIX (1989): Bloeiende Heesters – Het Spectrum, 288 p.
RIJSEWIJK, V. VAN (1998): Beperkt aantal cultivars bepaalt gezicht van *Syringa vulgaris* – De Boomkwekerij 29/30: 27-29.
SNIJDER, R.C. (1999): Sortimentsonderzoek *Syringa vulgaris* (beschrijving en identificatie van cultivars) – Laboratorium voor Plantentaxonomie Landbouwuniversiteit Wageningen / Boomteeltpraktijkonderzoek Boskoop, Onderzoeksverslag afstudeervak taxonomie van cultuurplanten, 48 pag. (excl. bijlagen).
THE ROYAL HORTICULTURAL SOCIETY (1966): R.H.S. Colour Chart, first edition
VRUGTMAN, F. (1999): International Register of Cultivar Names in the Genus *Syringa* L. (Oleaceae) – Royal Botanical Gardens, Hamilton. (Work in progress).

Ir. M.H.A. (Marco) Hoffman
Wetenschappelijk onderzoeker sortiment/taxonomie bij Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, Sector Bomen, Boskoop

Summary
Syringa vulgaris is the most popular Lilac in cultivation. The scent of the flowers is especially appreciated. So far more than 1500 cultivars have been registered. A few dozen of these are grown in The Netherlands at present time. Only a few are commonly available.
The Dutch assortment plus some other cultivars from abroad have been collected and planted at the trial fields of Applied Plant Research, unit Nursery Stock in Boskoop. In total almost 60 cultivars have been identified, described and evaluated. More than 20 cultivars that have not been assessed, but are grown on a small scale in The Netherlands, are briefly described based on literature data. For use as a garden plant 14 Lilacs, divided into different colour groups, are recommended.

Zusammenfassung
Syringa vulgaris ist die weitaus bekannte und beliebte Art, momentan in Kultur. Speziell der herrliche Duft dieser Art wirdt sehr geschätzt. Es gibt etwa 1500 registrierte Sorten. In den Nierderlanden werden etwa 50 sorten angebaut, aber nur sehr wenige davon sind leicht erhältlich. Das in Holland anwesende Sortiment , zusammen mit einigen in Holland unbekannten Sorten, ist zusammengebracht und auf die Gelände der Versuchstation für Baumschulen gepflanzt. Es sind etwa 60 Sorten identifiziert, beschrieben und beurteilt. Ebenfalls sind etwa 20 Sorten nicht beurteilt, aber wohl hier und da in kultur. Davon sind kurze Beschreibungen gemacht an Hand der Literatur. Es wird ein Spitzensortiment per Farbgruppe empfohlen.